Ազգ

Azg
armenian daily

Ապրիլ 15 Հինգշաբթի 1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Գ տարի, թիւ 69 (320)
գինը՝ 5ռ.
դասիչ 69149

Երեւան 375010
Հանրապետութեան 47

հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Կրեմլ

Ելցինը Ռուցկոյին պաշտօնաթող կանի՞

Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը մայիսի վերջը հնարավոր տարբերակ է համարել Տոկիո կատարելիք իր այցի օրը ճապոնական կողմի հետ ճշտելու համար: Այդ մասին նա հայտարարել է Կրեմլում չորեքշաբթի օրը լրագրողների հետ կայացած հանդիպման ժամանակ:

Ելցինը նաեւ հայտարարել է, որ «ցավոք, չնայած փոխնախագահ Ա. Ռուցկոյի հետ փոխհարաբերությունների կարգավորման լուրջ փորձերին, դա անհնար եղավ»: Ա. Ռուցկոյը, շարունակել է նախագահը, «կտրականապես դեմ է նախագահի կողմից անցկացվող բարեփոխումներին»: «Մի՞թե կարելի է այդպես աշխատել: Ժամանակն է, որ նա կողմնորոշվի», ասել է նախագահը: Այնուհետեւ նա հայտարարել է, որ ելնելով բարոյագիտական նորմաներից, ինքը չի կարող Ռուցկոյին հրապարակայնորեն առաջարկել պաշտօնաթող լինել: «Ես պետք է նրան այդ մասին անձամբ հայտարարեմ եւ այդպես էլ կանեմ», ընդգծել է Բ. Ելցինը: ԻՖ

ԳԽ

Դպրոցները պետք է տաքացվեն

ՀՀ Գերագույն խորհրդի երեկվա նիստում քննարկման առարկա դարձավ նախորդ օրը որպես հրատապ հարց դրված ՀՀ դպրոցների, բուհերի եւ այլ կրթական հաստատությունների բնականոն գործունեությունը վերականգնելու մասին որոշման նախագիծը: Անընդունելի համարելով ուսումնական հաստատություններում պարապմունքների երկարատեւ ընդհատումները, ՀՀ կառավարությանը պարտավորեցվում էր վերականգնել կրթօջախների բնականոն գործունեությունը:

Կարող է թվալ, թե նույն հաջողությամբ խորհրդարանը կարող է ձմեռն ավելի մեղմ դարձնելու կամ այն ընդհանրապես տարվա եղանակների թվից հանելու մասին որոշում ընդունել: Սակայն, ինչպես բացատրեց ՀՀ ԳԽ պատգամավոր Յուրի Սարգսյանը, ուսումնական օջախների բացանի պատճառով նյութական եւ աճող սերնդի կրթության հարցում կրած բարոյական վնասները շատ ավելի են, քան այն ծախսերը, որոնք անհրաժեշտ կլինեն կատարել թեկուզ վառարանների միջոցով լսարաններն ու դասարանները տաքացնելու համար:

Այստեղ ինքնաբերաբար հարց է ծագում. տեւական շրջափակումների մեջ գտնվող հանրապետության կառավարությունն ի վիճակի՞ է իրականացնել ըստ էության ճշմարտացի այդ պահանջը:

Ինչպես հայտնեց խնդրի ներկայացնողը, կառավարությունը պատրաստ է որոշման երաշխավորը դառնալ: Որքանո՞վ է այդ հավաստիացումն իրական, դժվար է ասել, չէ՞ որ «մեր տառապանքը փորձ ունի»:

Երեկ ՀՀ Գերագույն խորհուրդը վերջնականապես ընդունեց նաեւ «Հաշմանդամների սոցիալական պաշտպանվածության մասին» օրենքը, առաջին ընթերցմամբ՝ «Անհատ ձեռներեցների մասին» օրենքը եւ վավերացրեց ՀՀ եւ ՌԴ կառավարությունների միջեւ ազատ առեւտրի վերաբերյալ կնքված համաձայնագիրը:

Հ. Գ.

Ճակատ

ՄԱՐՏՈՒՆՈՒ ՈՒՂՂՈՒԹՅԱՄԲ ԳՐՈՀԸ ԵՏ Է ՄՂՎԵԼ

Մարտեր Ֆիզուլու մատույցներում

Երեկ առավոտյան ադրբեջանական կազմավորումները հերթական անգամ փորձել են լայնածավալ գրոհ ձեռնարկել ԼՂՀ Մարտունու շրջանի ուղղությամբ: Հայկական պաշտպանական ուժերին հաջողվել է կասեցնել թշնամու գրոհը եւ ետ շպրտել նախնական դիրքերը՝ պատճառելով կենդանի ուժի եւ ռազմական տեխնիկայի զգալի կորուստներ: Այս մասին հաղորդում է Սնարք գործակալությունը վկայակոչելով ԼՂՀ լրատվության եւ մամուլի դեպարտամենտից ստացված տեղեկությունները: Ավելի վաղ, ապրիլի 13-ին այս ուղղությամբ ձեռնարկված լայնածավալ հարձակման ժամանակ ադրբեջանական բանակը կորցրել էր մոտ 50 զինվոր: Հայկական կողմից զոհվել էին 4 զինվորներ: Բացի այդ, ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերին հաջողվել էր թշնամուց առգրավել մեկ տանկ:

Երեկ առավոտյան ժամը 10-ին Ադրբեջանի Ֆիզուլու շրջանի տարածքից ուժգին հրետակոծության է ենթարկվել Հադրութ շրջկենտրոնը: Հայկական կողմից տուժածներ չկան: Միաժամանակ ադրբեջանական բանակի ռազմական տեխնիկայի եւ կենդանի ուժի մեծ կուտակումներ են նկատվում Աղդամի շրջանում, որտեղից նախորդ գիշեր «Գրադ» կայանքներից եւ հաուբիցներից հրետակոծվել է Մարտունու շրջանի Բերդաշեն գյուղը: Զոհվել է մեկ, վիրավորվել երկու խաղաղ բնակիչ:

Իրենց հերթին ադրբեջանական աղբյուրները հաղորդում են, թե երեկ եւ նախորդ գիշերը հայկական կազմավորումները շարունակում էին լայնածավալ գրոհը Ֆիզուլի շրջկենտրոնի ուղղությամբ, որը միաժամանակ ենթարկվում էր ուժգին հրետակոծության: Ըստ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարության, ներկայումս մարտերն ընթանում են շրջկենտրոնից մոտ 2 կմ հեռավորության վրա: Նույն աղբյուրները հաղորդում են նաեւ, թե կասեցվել է հայկական ուժերի գրոհը Աղդամի ուղղությամբ: Կատաղի մարտերի ընթացքում իբր հայկական կողմից սպանվել է 30 զինվոր, խփվել է տանկ եւ հետեւակի մարտական մեքենա: Ադրբեջանական կողմից զոհվել է 4 եւ վիրավորվել 7 զինվոր: Մարտերը ռազմաճակատի այս հատվածում շարունակվում են:

Դիրքային մարտեր են ընթանում նաեւ Մարտակերտի շրջանում եւ Լաչինի մարդասիրական միջանցքի հարավային մատույցներում: Գորիս-Լաչին-Ստեփանակերտ ճանապարհը գործում է անխափան: «Ազգ»

Աշխարհ

Բողոքի վայրագ օր ՀԱՀ-ում

Հարավ-Աֆրիկյան Հանրապետությունում երեկ կայացան բազմաթիվ ցույցեր եւ հանրահավաքներ, որոնք հասկանեցվեցին վայրագությամբ: Քեյփթաունում բանակը կրակեց շուրջ 15 հազար սեւամորթ ցուցարարների վրա, որոնք բողոքում էին 2 օր առաջ սպանված համայնավար կուսակցության պետ Քրիս Հանիի մահվան առթիվ: Նախնական տվյալներով, Քեյփթաունում սպանվել է 4 եւ վիրավորվել 240 հոգի, որոնց թվում թղթակիցներ: ՀԱՀ-ի մյուս քաղաքներում եւս, ինչպես Սվեթոյում, Պորտէլիզաբեթում եւ այլուր, զանգվածային ցույցեր տեղի ունեցան երեկ ամբողջ օրվա ընթացքում, զանգվածային խռովությունների տեսքով: Սեւամորթ հայտնի հասարակական գործիչ Դեզմոնդ Տուտո արքեպիսկոպոսն անգամ Քեյփթաունում չկարողացավ հանդարտեցնել սեւամորթ բազմությունների բողոքը, մինչ Յոհանեսբուրգում տեղի ունեցած հանրահավաքի ժամանակ Աֆրիկայի ազգային կոնգրեսի պետ Մանդելայի հանդարտության կոչերը խլացվեցին բողոքի արտահայտություններով: Քրիս Հանին Մանդելայից հետո նկատվում էր սեւամորթների ամենահարգված ղեկավարը:

Սրեբրենիցայից 3000 հոգի դուրս բերվեց

Պաշարված իսլամական քաղաքից վերջապես դուրս բերեցին առաջին խումբը՝ 3000 ծերեր, հիվանդներ ու երեխաներ, որոնք ՄԱԿ-ի բեռնատարներով տարվեցին համեմատաբար հանգիստ Թուզլա քաղաքը: Նախորդ օրը պաշարված քաղաքի վրա արձակվել էին բազմաթիվ արկեր, մեկ օրում սպանելով 56 հոգի: Մյուս կողմից, երեկ Բելգրադ ժամանեց Մ. Նահանգների հատուկ պատվիրակ Ռեջինալդ Բարթոլոմեուն, որպեսզի սերբ ղեկավարներին զիջումների գնալ Բոսնիայի հարցում, որի դեմ ՆԱՏՕ-ի ուժերը 3-րդ օրն է արդեն խստացված սանկցիաների կատարումն են հսկում: Նույն նպատակով երեկ աշխույժ բանակցություններ սկսեց վարել նաեւ Ռուսաստանի ներկայացուցիչ Վիտալի Չուրկինը:

Իսրայելը ռմբակոծում է հարավային Լիբանանը

Իսրայելական ուղղաթիռներն ու հրետանին 4 ժամ անդադար ռմբակոծեցին հարավային Լիբանանի բնակավայրերը, իբրեւ փոխադարձություն նախորդ օրը ճանապարհի եզրին պայթեցված մի ականի, որի հետեւանքով սպանվել էին 3 եւ վիրավորվել 2 զինվոր: Այդ արարքի համար պատասխանատվություն էր վերցրել իրանամետ Հըզբոլլահ կազմակերպությունը: Նախնական տեղեկությունների համաձայն, ռմբակոծություններից սպանվել են 2 եւ վիրավորվել 11 լիբանանցիներ:

Ճապոնիան 1.8 միլիարդ է տալիս Ռուսաստանին

Երեկ Տոկիոյում տեղի ունեցած Մեծ յոթնյակի երկրների պետերի ժողովի նախապատրաստական նիստում, որ գումարվեց արտգործնախարարների մակարդակով, Ճապոնիայի ներկայացուցիչը հայտարարեց, թե իր երկիրը Ռուսաստանին է տրամադրում 1.8 միլիարդ դոլլար օգնություն: Այդ քայլով Տոկիոն հույս ունի լռեցնել իր հասցեին եղած քննադատությունները, թե Կուրիլյան կղզիների հարցը գերադասում է Ռուսաստանի ներկա իշխանությանը օգնելուց: ■

Հայաստան

Հրետակոծվել են Կիրանցի եւ Բերքաբերի դիրքերը

Ապրիլի լույս 14-ի գիշերը Ադրբեջանի տարածքից տանկերից եւ ականանետներից հրետակոծվել են Իջեւանի շրջանի սահմանամերձ Կիրանց եւ Բերքաբեր գյուղերի պաշտպանական դիրքերը: Այս մասին հաղորդում են Հայաստանի պաշտպանության նախարարության լրատվական ծառայությունից: Հայկական պաշտպանական ուժերը ստիպված են եղել դիմել պատասխան համարժեք գործողությունների, որից հետո հրետակոծությունը դադարել է: Հայկական կողմից տուժածներ չկան: Միաժամանակ Գորիսից մեր թղթակից ՀԱՍՄԻԿ ԲԱԲԱՋԱՆՅԱՆԸ հաղորդում է, թե երեկ առավոտյան ժամը 10-ին հրետակոծվել են շրջանի Տեղ եւ Կոռնիձոր գյուղերը: Տեղի վրա արձակվել է 50 արկ: Կան զգալի ավերածություններ: Տուժածներ չկան: Երեկ եւ նախորդ գիշեր խաղաղությունը Հայաստանի սահմանամերձ մյուս շրջաններում համեմատաբար հանգիստ է եղել:

Մինչդեռ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունից հաղորդում են, թե իբր ապրիլի լույս 14-ի գիշերը հայկական ուժերը նորից խախտել են Ադրբեջանի պետական սահմանը եւ լայնածավալ հարձակում ձեռնարկել Զանգելանի շրջանի Քոլլու-Ղըլաչ եւ Ռազդեփ գյուղերի ուղղությամբ: Հայկական ուժերի գրոհը ետ է մղվել: Տուժածների մասին տվյալներ ճշտվում են: Այլ աղբյուրների համաձայն (նույնպես ադրբեջանական), Զանգելանի եւ Ղուբաթլիի շրջանների ուղղությամբ հայկական բանակի գրոհը ստիպել է ադրբեջանական բանակի կազմավորումներին մի քանի կիլոմետր նահանջել: Երեկ Հայաստանի պաշտպանության նախարարության լրատվական ծառայությունից հերքեցին այս տեղեկությունները, հայտարարելով, թե Հայաստանի զինված ուժերը չեն խախտել Ադրբեջանի պետական սահմանը:

Ադրբեջանական աղբյուրները հայտնում են նաեւ, թե նույն գիշեր Հայաստանի տարածքից հրետակոծվել են Ադրբեջանի Ղազախի, Թաուզի եւ Աղստաֆայի շրջանները, ինչպես նաեւ Գեդաբեկի շրջանի Նովոիվանովկա, Նովոսարատովկա եւ Սլավյանկա գյուղերը: Տուժածների մասին տեղեկություններ չեն հայտնվում: «Ազգ»

Պարտիզանական մարտեր Քելբաջարո՞ւմ

Ապրիլի լույս 14-ի գիշերը ադրբեջանական պարտիզանական ջոկատները հարձակում են գործել «Հայաստանի ազգային բանակի» դիրքերից մեկի վրա, որը գտնվում է Մռովի լեռնանցքի մերձակայքում: Այս մասին երեկ հաղորդել է ադրբեջանական Թուրան լրատվական գործակալությունը, ավելացնելով, թե հարձակման հետեւանքով հայկական կողմից կան կորուստներ: Միաժամանակ նույն աղբյուրները հաղորդում են, թե հայկական ուժերը շարունակում են գրոհը Մռովի լեռնանցքը գրավելու նպատակով: Ադրբեջանական բանակին, որը պաշտպանական դիրքեր է գրավել Մռովի մակերեւույթից 2800 մետր բարձրության վրա, առայժմ հաջողվում է կասեցնել հայկական ուժերի գրոհը:

Միաժամանակ Ադրբեջանի պաշտոնական աղբյուրները հայտնում են, որ եթե հայկական ուժերին հաջողվի տիրանալ Մռովի լեռնաշղթային, Հայաստանը փաստորեն կարող է ամբողջովին վերահսկել Ադրբեջանի Խանլարի եւ Դաշքեսանի շրջանները միաժամանակ հնարավորություն ստանալով հրետակոծել Ադրբեջանի մեծությամբ երկրորդ քաղաքը՝ Գյանջան:

Տարակուսանք է հարուցում այն հանգամանքը, որ ադրբեջանական աղբյուրները մի կողմից հայտնում են, թե Մռովի լեռնանցքը գտնվում է իրենց ձեռքին, մյուս կողմից տեղեկացնում են, թե Մռովի լեռնանցքի մերձակա հայկական դիրքերը գրոհի են ենթարկվել պարտիզանական ջոկատների կողմից (վերջիններս սովորաբար գործում են ռազմաճակատի գծից հեռու, թիկունքում): Ինչ վերաբերում է լեռնաշղթային, ապա Շահումյանի շրջանի Գյուլիստան գյուղի ազատագրումից հետո այն արդեն իսկ գտնվում է ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերի հսկողության տակ, եւ զարմանալի է, որ ադրբեջանական կողմը մինչ այժմ չի նկատել այդ փաստը: «Ազգ»

Ստիպված կլինենք դիմել համազոր քայլերի

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության լրատվության եւ մամուլի դեպարտամենտը լիազորված է հայտարարել հետեւյալը.

Վերջերս նախկին Խ. Միության հանրապետությունների տարածքում ադրբեջանական կողմը սկսել է առեւանգել ազգությամբ հայ քաղաքացիներին: Նրանց հետագայում փոխանակում են գերի ընկած ադրբեջանցի զինվորների հետ: Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը չի կարող անտարբեր մնալ անմեղ հայրենակիցների ճակատագրի նկատմամբ: Եթե վերոհիշյալ գործողությունները շարունակվեն, ապա ԼՂՀ-ը ստիպված կլինի դիմել համազոր քայլերի: Սնարք

Մամուլ

Խասբուլատովը հանրաքվեի մասին

Ռուսաստանում կայանալիք հանրաքվեն մեծ նշանակություն կունենա հանրապետության համար: Դրա առավել զգալի արդյունքը պետք է դառնա նախագահի եւ ժողովրդական պատգամավորների միաժամանակյա ընտրությունների անցկացումը, հայտարարեց ԳԽ նախագահ Ռուսլան Խասբուլատովը ապրիլի 13-ին կայացած Ռուսաստանի հողագործների խորհրդակցությունում:

Խասբուլատովի կարծիքով, հիմնական աշխատանքը կծավալվի հանրաքվեից հետո: Նրա խոսքերով, հարկավոր է լրջորեն մտածել իշխանության ներկայացուցչական մարմինների մասին, առանց որոնց «չի կարող լինել ժողովրդավարություն»: Նա նաեւ գտնում է, որ նախագահը չպետք է լինի գործադիր իշխանության ղեկավար: Խոսելով Ռուսաստանի իրադրության մասին, Խասբուլատովը հայտարարեց, որ երկիրն այժմ ապրում է «բացառիկ պատասխանատու պահ, երբ գործադիր իշխանությունը զավթած արմատականների փոքր խումբը գրոհում է բուն պետության վրա»: Սնարք

digitised by A.R.A.R.@

Շրջան

Ո՞ՐՆ Է ԻՐԱՆԻ ԴԻՐՔՈՐՈՇՈՒՄԸ

Հակահայ հավաք Թեհրանում

Ղարաբաղում հայկական ինքնապաշտպանական ուժերի վերջին հաջողություններից հետո միջազգային լրատվական գործակալությունների ուշադրությունը հիմնականում կենտրոնացվում է Հայաստանի հարեւան երկու պետությունների՝ Թուրքիայի եւ Իրանի վրա:

Եթե առաջինի վերաբերմունքը ուրվագծված պարզ է ու հասկանալի, ապա երկրորդի հարցում կան տարակարծություններ: Համենայնդեպս, չեն համապատասխանում ռուսական մամուլում տրված գնահատականներն ու իրանյան կողմի ներկայացրած պաշտոնական հայտարարությունները: Եթե «Իզվեստիա» թերթի մեկնաբանի կարծիքով, իրանյան պաշտոնական հայտարարություններում կա «Հայաստանի ագրեսիա» բնութագրումը, ապա մեզ հասած պաշտոնական հայտարարության մեջ շեշտը դրվում է Իրանի մտահոգության վրա:

Եւ եթե ի տարբերություն քաղաքական ղեկավարների, իրանցիները չեն շտապում հանդես գալ պաշտոնական խիստ մեկնաբանություններով, ապա ապրիլի 13-ին Թեհրանում անցկացված հակահայ բնույթ կրող հանրահավաքը վկայում է հասունացող հակահայկական տրամադրության մասին: Ընդ որում, եթե Հայաստանում Իրանի Իսլամական Հանրապետության հավատարմատարն իր աշխատակիցների միջոցով մեր հարցին պատասխանեց, թե իրենք սույզ տեղեկություններ չունեն կատարվածի մասին եւ լսել են միայն ռադիոյով, ապա Հայաստանի արտգործնախարարության մամուլի ծառայությունից հայտնեցին, որ ապրիլի 13-ին Թեհրանի համալսարանի բակում խումբ տեղի է ունեցել մայրաքաղաքի համալսարանների ադրբեջանցի ուսանողների հանրահավաք, որին մասնակցել են 500-600 մարդ: Այնուհետեւ, ցուցարարները մոտեցել են Հայաստանի Հանրապետության դեսպանատան շենքին, ուր հանդիպել են ոստիկանների արգելապատնեշին: Ցուցարարները ոչ միայն քարկոծել են դեսպանատան շենքը եւ կոտրել պատուհանների ապակիները, այլեւ կրկին ընթերցել են համալսարանի բակում կայացած հավաքի ընդունած բանաձեւը:

Թեհրանում Հայաստանի դեսպանատան վկայությամբ, ոստիկաններին հաջողվել է զսպել ցուցարարների կրքերը:

Միեւնույն ժամանակ, ոչ պաշտոնական աղբյուրների, ինչպես նաեւ Թեհրանի ռադիոյի եւ արեւմտյան այլ ռադիոկայանների տեղեկատվության համաձայն, այդ հանրահավաքում ներկա են եղել Իրանի մեջլիսում Խոյի, Մակվի, Արդեբիլի, Մարաղայի պատգամավորները, որոնցից դժանք ելույթ են ունեցել: Հայտնի է դարձել նաեւ, որ հանրահավաքում արծարծվել են հետեւյալ բնույթի կարգախոսներ. «Դաշնակները եւ սիոնիստները մեկ դրամի երկու երեսն են», «Հայաստանի բանակ՝ դուրս մահմեդական տարածքից», «Լաչինը, Քելբաջարը եւ Ղուբաթլին պետք է ազատվեն», «Զավթիչ տեսության հետ պետք է խզվեն դիվանագիտական հարաբերությունները»: Քաղաքական դիտորդների կարծիքով, այդ հանրահավաքին մասնակցել են ոչ միայն Իրանի հյուսիսային շրջաններից եկած ազերիները, այլեւ Թեհրանում սովորող բաքվեցիները:

Առայժմ հայտնի չէ, թե ինչ պատասխան են տվել կատարվածի առնչությամբ Իրանում Հայաստանի գործերի ժամանակավոր հավատարմատար Վահան Բայբուրդյանին, որին, ի դեպ, արդեն շտապ կանչել են Երեւան խորհրդատվությունների նպատակով:

Փոխարենը, երեկ Հայաստանի արտգործնախարարը հրավիրել է Իրանի գործերի ժամանակավոր հավատարմատար Ահմադ Սոբհանիին եւ արտահայտելով Հայաստանի իշխանությունների մտահոգությունը դիտարկել է բացատրություններ տալ միջադեպի կապակցությամբ: Իրանի հավատարմատարը հավաստիացրել է, թե իր երկրի իշխանությունները ամեն ինչ կանեն Հայաստանի դեսպանատան անձեռնմխելիությունն ապահովելու եւ նման միջադեպերը այսուհետ բացառելու: Ըստ երեւույթին, պաշտոնական Թեհրանն ամենեւին էլ չի ձգտում սրել հարաբերությունները Հայաստանի հետ, հաշվի առնելով ոչ այնքան Ղարաբաղի իրադրությունը, որքան Ադրբեջանի ներկա իշխանությունների ընդգծված թուրքամետությունը:

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

ԱՊՀ

Անկախ Մինսկից, Երեւանի գագաթաժողովը կկայանա

Ապրիլի 16-ին Մինսկում կայանալիք ԱՊՀ անդամ պետությունների ղեկավարների արտահերթ հանդիպման ընթացքում կքննարկվեն ԱՊՀ երկրների ավելի սերտ ինտեգրացման հարցերը: Այդ առթիվ ԱՊՀ աշխատանքային խմբի մամուլի ծառայության ղեկավար Եվգենի Գորելիկը ՌԻԱ գործակալությանը հայտարարել է, որ հանդիպումը կսկսվի ապրիլի 16-ին, ժամը 15-ին եւ կտեւի այնքան, որքան կպահանջվի: Նա հիշեցրել է, որ արտահերթ հանդիպումը կայանալու է Բորիս Ելցինի մարտի 17-ի դիմումում առաջ քաշված նախաձեռնությամբ, որին նեցուկ է կանգնել նաեւ Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւը: Ինչպես տեղեկացանք Հայաստանի նախագահի աշխատակազմից, երեւանյան հանդիպումը առայժմ ուժի մեջ է, եւ որեւէ փոփոխություն չկա:

«Ազգ»

Այսօր ղարաբաղցիները մեկ րոպե լռությամբ հարգեցին ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի առաջին նախագահ Արթուր Մկրտչյանի հիշատակը, որը ուղիղ մեկ տարի առաջ զոհվել է չպարզված հանգամանքներում: Ինչպես հաղորդում է Սնարի թղթակիցը, Մկրտչյանի գերեզմանին պսակներ են դրվել ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի եւ ՊՊԿ-ի, մայրաքաղաքի ձեռնարկությունների, կազմակերպությունների եւ հիմնարկների կողմից: Տեղի է ունեցել սգո միտինգ:

Բաքու

Թուրքիան անընդունելի է համարում «Հայաստանի տարածքային հավակնությունները»

Հայաստանի «տարածքային հավակնությունները եւ այսպես կոչված «Մեծ Հայաստանի» վերստեղծման նպատակով հարեւան Ադրբեջանի դեմ նրա ագրեսիան» անընդունելի է համարել Թուրքիայի նախագահ Թուրգութ Օզալը: Այս հայտարարությունը նա արել է երեքշաբթի օրը Միջին Ասիայից Բաքու ժամանելուց եւ նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյի հետ հանդիպում ունենալուց հետո: Թուրքիան շահագրգռված է Կովկասում խաղաղության հաստատմամբ, մարդու իրավունքների եւ ժողովրդավարության պաշտպանությամբ, ասել է Օզալը: Ա. Էլչիբեյը լրագրողների առջեւ ելույթ ունենալով հույս է հայտնել, որ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը, որը պետք է քննարկի Քելբաջարի բռնակցման հարցը, իր որոշմամբ Հայաստանի գործողությունները կբնութագրի որպես ագրեսիա: Հինգշաբթի օրը խորհուրդը [illegible] կանքի Ադրբեջանում ՄԱԿ-ի ներկայաց[illegible]ցչի զեկուցագիրը:

Սնարֆ

Թուրքիան [illegible]ոգված է

Պաշտոնական այցով Բաքվում գտնվող Թուրքիայի նախագահ Թուրգութ Օզալը երեկ հանդիպում ունեցավ Ադրբեջանի խորհրդարանի ղեկավարության հետ եւ ելույթ ունեցավ միլլի մեջլիսի պատգամավորների առջեւ: Իր ելույթի մեջ Օզալն ասաց, որ Թուրքիան, որպես Ադրբեջանի ամենամոտ դաշնակիցը, լրջորեն մտահոգված է Հայաստանի ագրեսիայով եւ երբեք չի համաձայնվի Ադրբեջանը մասնատելու փորձերի հետ: Նա նշեց, որ Հայաստանի ղեկավարությունը պետք է հասկանա, որ «անվերջ պատերազմներն ու օտար տեսության տարածքի որեւէ մասը պոկելու փորձերը Հայաստանին խաղաղություն չեն բերի: Այդ երկրի ղեկավարները պետք է հիշեն նաեւ այն մասին, որ Թուրքիայի համբերությունն անվերջ չէ: Ինչ վերաբերում է այն երկրներին, որոնք աջակցում են Ադրբեջանի դեմ Հայաստանի ագրեսիային, ապա Թուրքիան բոլոր ջանքերը կգործադրի այդ աջակցությունը չեզոքացնելու համար»: Խոսելով երկկողմանի տնտեսական հարաբերությունների մասին, Թուրգութ Օզալը նշեց, որ Թուրքիան մտադիր է ընդլայնել իր ներդրումները Ադրբեջանի տնտեսության մեջ եւ ամեն կերպ կնպաստի հանրապետություն մուտք գործող օտարերկրյա կապիտալի հոսքին:

Սնարֆ

Անհայտ է քելբաջարցիների ճակատագիրը

Առաջվա պես անհայտ է մնում ադրբեջանցիների ճակատագիրը, որոնք շրջափակված են Հայաստանի կողմից գրավված Քելբաջարի շրջանի գոտում, հաղորդում են ադրբեջանական աղբյուրները: Նրանց տվյալներով, շրջապատումից դուրս եկած տեղացի բնակիչները եւ արեւմտյան լրագրողները վկայում են խաղաղ բնակիչների նկատմամբ հայկական բանակի զինվորների հանցագործությունների մասին: Այսպես, «Ֆրանսպրես» գործակալությունը հաղորդում է, որ դեպի Քելբաջար շրջկենտրոն տանող ճանապարհին երկու կմ հատվածի եզրերը սփռված են մարդկանց եւ կենդանիների դիակներով»: Անցյալ ուրբաթ ՄԱԿ-ի փախստականների հարցերով գերագույն կոմիսարիատը հաղորդագրություն է հրապարակել, որ Քելբաջարից փախչելու փորձի ժամանակ հայկական զինվորները սպանել են տասնյակ ադրբեջանցի երեխաներ: Նույն աղբյուրի տվյալներով, շատ մարդիկ զոհվել են լեռնանցքներով փախչելու ժամանակ: «Բժիշկներ առանց սահմանի» կազմակերպությունը հաղորդում է, որ հայերը գերի ընկած կանանց եւ երեխաներին տարել են Ստեփանակերտ եւ Հայաստան: Հոլանդացի լրագրող Չառլզ Վան Դեր Լեոն, որ այցելեց Հայաստան, ասում է, որ ադրբեջանցի պատանդները գտնվում են հայկական զորքերի բազաներում: Ադրբեջանի կառավարության տվյալներով, Քելբաջարի դժվարամատչելի գյուղերում, ուր դեռ չեն մտել հայ զինվորները, բնակիչների թիվը հասնում է մի քանի հազարի:

Սնարֆ

Իրանի Իսլամական Հանրապետության արտգործնախարարության ուղերձը

Իրանի Իսլամական Հանրապետության արտգործնախարարությունը օրերս ընդունել էր հայտարարություն Ղարաբաղի բախումների սաստկացման կապակցությամբ: Երեւանում Իրանի դեսպանատունը, որն ստացել էր հայտարարության տեքստը, սիրով տրամադրեց մեր խմբագրությանը:

Վերջին շրջանում պատերազմական գործողությունների ուժգնացումը, իրադարձությունների զարգացման նոր միտումը հանգեցրել են մարդկային բազում զոհերի եւ նյութական հսկայական վնասների, որը Իրանի Իսլամական Հանրապետության կառավարությանը եւ ժողովրդին խոր մտահոգություն է պատճառել: Պատերազմական գործողությունների սաստկացման ուղին որդեգրելը եւ ոչ քաղաքական մերողներին դիմելը, խաղաղասիրական ճանապարհով հարցը լուծելու փոխարեն, հայ եւ ազերի ժողովուրդների միջեւ խաղաղություն եւ անդորր հաստատելու ճանապարհը կխոչընդոտեն: Եւ երկու երկրների մարդկային եւ տնտեսական ներուժերը ոչնչացման սպառնալիքի տակ են դրվում, լրջորեն վտանգելով նրանց անկախությունը:

Իրանի Իսլամական Հանրապետությունն այն կարծիքին է, որ Ղարաբաղի հիմնահարցի լուծումը եւ արդարացի ու ազնիվ խաղաղություն հաստատելու միակ ճանապարհը քաղաքական եւ բանակցությունների խաղաղասիրական եղանակն է եւ ինչպես անցյալում, այժմ էլ պնդում է, որ միջազգային օրենքները հարգելը, տարածքային ամբողջականությունը, տեսությունների ինքնիշխանությունը, սահմանների անձեռնմխելիությունը տարբեր երկրների միջեւ խաղաղ գոյակցության ամենագլխավոր եւ անհրաժեշտ նախապայմաններն են:

Իրանն իր խոր մտահոգությունն է հայտնում վերջին բախումների ընթացքում մարդկային անմեղ զոհերի կապակցությամբ եւ պահանջում, որպեսզի բռնագրավված ադրբեջանական տարածքներն ազատվեն հայկական զինված ուժերից, մեկ անգամ եւս նախազգուշացնում է, որ հարցի լուծման առկա միջոցների տեւականությունը եւ բիրտ ուժի գործադրումը, ինչպես նաեւ ռազմական ընդհարումների տարածումը երկու երկրների եւ ընդհանրապես Կովկասի համար անորոշ ապագա են խոստանում:

Ստեփանակերտ

«Ղարաբաղի նոթություններ» գործակալությունը դրամ չունի

Ստեփանակերտ, 14 ապրիլ, Սնարֆ: Ապրիլի 15-ից Ղարաբաղի նոթություններ գործակալությունը ժամանակավորապես դադարեցնում է իր գործունեությունը: Ինչպես հաղորդեցին Սնարֆի թղթակցին ԼՂՀ լրատվության եւ մամուլի դեպարտամենտում, գործակալության կոլեկտիվի նման որոշումը պայմանավորված է ֆինանսական դժվարություններով:

Այնուհետեւ, մինչեւ Ղարաբաղի նոթություններ գործակալության աշխատանքի վերսկսումը, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունից լուրերի հիմնական աղբյուրն է ԼՂՀ լրատվության եւ մամուլի դեպարտամենտը:

Հայաստանը դեղորայք է ստացել: Երեկ Երեւանի «Զվարթնոց» օդանավակայանում վայրէջք կատարեց 50 տոննա զանազան դեղորայքով բեռնված մի օդանավ: Այն գնել է «Արմենինտորգ» պետական արտաքին տնտեսական ֆիրման Եվրոպայի տնտեսական համայնքի կողմից Հայաստանի Հանրապետությանը հատկացված միջոցներով:

Սնարֆ

Երեւան

Բացվում է ԱՄՆ-ի հյուպատոսական ծառայությունը: Ոչ ներգաղթային վիզաներ

Երեւանում ամերիկյան դեսպանությունը սիրով հայտարարում է մայիսի 5-ին հյուպատոսական բաժնի ոչ ներգաղթային վիզաների բաժնի բացումը: Բաժինը բաց կլինի երկուշաբթի-ուրբաթ օրերին, բացի ամերիկյան եւ հայկական տոն օրերից, ժամը 9-ից: Հյուպատոսը եւ փոխհյուպատոսը հարցազրույց կանցկացնեն որքան հնարավոր է շատ դիմողների հետ, մինչեւ ժամը 12-ը: Յուրաքանչյուր դիմող (ներառյալ երեխաները) պետք է ներկայացնի արտասահմանյան անձնագիր, որն ուժի մեջ է առնվազն 6 ամիս Միացյալ Նահանգներ նրանց մուտք գործելուց սկսած եւ մեկ լուսանկարված, լրացված դիմումի ձեւ, (նկարով 14 տարեկանից ցածր տարիք ունեցող երեխաների համար նկար անհրաժեշտ չէ): 14 տարեկանից ցածր տարիք ունեցող երեխաները չպետք է ներկայանան անձամբ, երեխայի ծնողներից որեւէ մեկը կարող է դիմել երեխայի համար: Հայաստանում ապրուստի միջոցները եւ Միացյալ Նահանգներում եղած ժամանակ ապրուստի միջոցները ներկայացնող փաստաթղթերը նույնպես կարեւոր են: Դիմումների ձեւերը կարելի է վերցնել հյուպատոսական բաժնից անվճար:

Ընդհանուր վիզայի տեղեկություններ կարելի է ստանալ հյուպատոսական բաժնից, ժամը 15-ին:

Հյուպատոսական բաժինը չի զբաղվելու ներգաղթային վիզաների հարցով:

Ոչ մեկին ոչ մի գումար չի վճարվելու դիմումի ձեւերի համար, հարցազրույցի հերթում առաջինը լինելու կամ վիզային վերաբերող ցանկացած մեկ այլ սպասարկման համար:

Դիմողները պետք է տեղյակ լինեն, որ հյուպատոսին կամ փոխհյուպատոսին կեղծ փաստաթղթեր ներկայացնելու կամ կեղծ տեղեկություններ տալու դեպքում մշտապես կզրկվեն Միացյալ Նահանգներ մեկնելու վիզա ստանալուց:

Ոչ ներգաղթային վիզաներն այն մարդկանց համար են, ովքեր մտադիր են այցելել Միացյալ Նահանգներ ժամանակավորապես, ներառյալ ուսանողները: Ընդհանրապես, մարդիկ, ովքեր ուզում են աշխատել Միացյալ Նահանգներում, պետք է ունենան Միացյալ Նահանգների ներգաղթի ծառայության կողմից տրված ուժի մեջ գտնվող խնդրագիր՝ նախքան վիզա ստանալը: Ուսանողները պետք է ունենան I-130 ձեւ այն ուսումնական հաստատությունից, որտեղ նրանք ծրագրում են սովորել եւ պետք է ցույց տան, թե ինչպես են վճարելու: Դիմողները, ովքեր ունեն պայմանավորվածություն բուժման համար, պետք է ունենան բժշկի կամ հիվանդանոցի վկայությունը եւ ապացույցը, որ կարող են վճարել բուժման համար:

Միացյալ Նահանգների հրավերները չեն պահանջվում, բայց դրանք կարող են օգտակար լինել հյուպատոսին եւ փոխհյուպատոսին այցի նպատակը պարզելու համար:

Միացյալ Նահանգների օրենքի համաձայն, դիմողն է, որ պարտավոր է ցույց տալ, որ ինքը մտադրված ներգաղթյալ չէ: Դիմողները, ովքեր չեն կարող իրենց վրա վերցնել այդ պարտավորությունը, վիզա չեն ստանա:

Դիմողները, ովքեր ստացել են B-1 կամ B-2 վիզա անցյալ տարվա ընթացքում, կարող են այն վերավավերացնել առանց հարցազրույցի: Ցուցմունքները փակցված կլինեն հյուպատոսական բաժնի մուտքի մոտ, մայիս ամսին:

Հայաստանի ալպինիստները Արարատի գագաթը բարձրանալու համար մերժում են ստացել: Թուրքական տուրիստական գործակալության արտաքին հարաբերությունների մենեջերի ուղարկած նամակում ասվում է. «Դիվանագիտական բարդ իրադրության պատճառով առաջարկվում է վերեւը հետաձգել մինչեւ ներկայիս անբարենպաստ իրավիճակի բարելավումը»: «Այդպես ներխուժելով մարզական ծրագրեր, քաղաքականությունը արգելք է դառնում մարզական կապերի զարգացմանը», Սնարֆի թղթակցին ասաց «Արագած» հանրապետական ալպինիստական ակումբի նախագահ Արա Ներսիսյանը:

digitised by A.R.A.R.@

Մամուլ

ՔԵԼԲԱՋԱՐԻՑ ՓԱԽՉՈՂ ԱԴՐԲԵՋԱՆՑԻՆԵՐԻ ՎԻՃԱԿԸ

Ամերիկյան հայտնի թերթերից շատերն այս օրերին առատ նյութ են տպագրում Քելբաջարից հեռացող ադրբեջանցիների մասին, հաստատես խտացված գույներով ներկայացնելով նրանց դժվարին անցքը Դաշնավանի լեռներից: Անցնող օրերին առանձին հոդվածներ լույս տեսան «Լոս Անջելես Թայմս», «Վաշինգտոն Թայմս», «Վաշինգտոն Փոստ», «Նյու Յորք թայմս», «Քրիսչըն Սայնս Մոնիտոր», «Չիկագո Տրիբյուն» թերթերում, հայ ադրբեջանական հակամարտության ֆոնի վրա ներկայացնելով ռազմաճակատում արձանագրված վերջին զարգացումները, դրանց միջազգային հակազդեցությունները, Թուրքիայի կողմից սպառնալիքների կրճատումն եւ, անպայման՝ ադրբեջանցի փախստականների ողբալի վիճակը ներկայացնող պատկերներ:

Այս վերջին հարցում մյուսներից ավելի պարտաճանաչ է թվում «Վաշինգտոն Թայմսը», որի ապրիլի 13-ի համարում հրատարակվել է եւս մի հոդված (4-րդ՝ 10 օրում), որի վերնագիրն է «Սառցապատ լեռները կյանքեր են խլում փախչող ադրբեջանցիներից»: Ստորեւ թարգմանաբար քաղվածքներ Դաշնավանից ուղարկված այդ թղթակցությունից, որի հեղինակն է Նեժլա Սամմախիան:

Փախստականների մի նոր ողբերգություն կարող է ողարգվել Ադրբեջանի ձյունածածկ լեռներում: Նրպաստամատույցի ծառայողներ եւ փախստականներ մտավախություն են հայտնում, թե խստաշունչ ձմեռվա պայմաններում հայկական հարձակումներից փախչող ադրբեջանցի քաղաքացիները ավելի քան 1000 զոհ կարող է տված լինեն արդեն: Վերապրողներից ոմանք խոսում են իրենց եսեւ լքված շատ կանանց, երեխաների ու ծերերի մասին, որոնք շատ ուժասպառ են եղել Դաշնավանի լեռներից մինչեւ անվտանգ շրջաններ եղած 20 մղոն տարածությունը կտրել-անցնելու համար: Ոմանք ասում են, թե դիակներ են տեսել իրենց ճանապարհին:

Մինչ անցյալ ամսվա վերջերին ընդհարումները բորբոքվում էին հայերի եւ ադրբեջանցիների միջեւ, տասնյակ հազարավոր ադրբեջանցիներ էին փախչում Քելբաջարի շրջանից, ոմանք ուղղաթիռներով ու բեռնատարներով, ուրիշները հետիոտն ձյունածածկ լեռների վրայով:

ՄԱԿ-ի նպաստամատույց ծառայողներն ասում են, թե մոտավորապես 5000 մարդ փորձել է անցնել Քելբաջարից մինչեւ Դաշնավան, սակայն ապրիլի 9-ի դրությամբ միայն 3 հոգի է տեղ հասել, որից հետո մինչեւ կիրակի, մարդկանց հոսքը դադարել է: «Կասկածում ենք, որ նոր մարդիկ հասնեն», ասում է շրջանի պատասխանատու թժիշկ Սահիբ Սադըկովը: «Մի քանի օր առաջ 32 հոգի հասան իրենց հետ 2 դիակ շալակած, շարունակում է նա, վերջին օրերին առատ ձյուն եկավ: Մնացած մարդկանց ճշգրիտ թիվը կունենանք ձյունը հալվելուց հետո»: Նա ասաց, թե ցարդ 16 դիակ են կարողացել գտնել, 1500 մարդ դեռեւս անհայտ կորած է համարվում:

Իր հերթին, Գանձակում փախստականների գրասենյակի պատասխանատու Սադախի Նազարովն ասում է, թե շուրջ 1200 մարդ կարող է արգելափակված են մնացել հայկական գծի այն կողմում:

Այսուհանդերձ, դեռեւս անկախ ոչ մի աղբյուր չի հավաստիացրել զոհերի կամ փախստականների թվի մասին. միջազգային՝ դիտորդներն ասում են, թե իրենց չի հաջողվել կոնկրետ տեղեկություն ստանալ:

«ՄԱԿ-ը փորձում է ճշգրիտ թվեր ունենալ, ասում է Բաքվում ՄԱԿ-ի փոխներկայացուցիչ Պաոլո Լեմբոն: Տակավին կանխահաս է զոհերի թվի շուրջ խոսելը: Հարյուրավոր մարդկանց ճակատագիրն անհայտ է մնում, սակայն նրանց անպայման մահացած դեռ չէ համարել»:

ՄԱԿ-ի միջազգային Կարմիր խաչի կոմիտեի ներկայացուցիչներն ասացին, թե տակավին մինչեւ երեկ հայկական կողմից արտոնություն էին սպասում Քելբաջար մտնելու տեղում կացությանը ծանոթանալու համար:

Քելբաջարից մի փախստական Շահին Հումեդովն ասաց, թե շուրջ 150 հոգի մահացել են ճանապարհին: «Մոտավորապես 200 հոգի էինք, երբ Դաշնավան բարձրացանք: 6 օր հետո սակայն 50 հոգի մնացինք: Սառցահարվել էինք»:

20 հոգանոց փրկարար մի ջոկատ 4 մարդ է կորցրել ձյունահոսքից, ապրիլ 6-ին:

«Տեղահանված մարդկանց սվյալների համաձայն, ասում է ՄԱԿ-ի պաշտոնատարներից Բիլլի Նորդստրոմը, լեռներից եկող մարդկանց մեկ-չորրորդը տեղ չի հասնի»:

The Washington Times, 18 ապրիլ, 1993

Կյանք

Հայաստանում ձմռանը նաեւ ջեռուցում է եղել...

Ձմեռն անցավ... Այստես թե այնտես Երեւանի ու նաեւ հանրապետության այլ վայրերի պեսակմանորեն չջեռուցվող բնակարաններում բնակչությունը գոյատեւեց մինչեւ տաք օրերի գալուստը: Մի մասը առողջության, մի մասը գրպանի պարունակության, ավելի գերակշիռ մասը՝ ծառերի հաշվին: Սակայն բոլորն էլ՝ ոչ իրենց մեղքով ու ցանկությամբ, թերեւս: Եվ չնայած այս վիճակին, որ բնորոշ է միայն ձմռանը նման «լավ» նախապատրաստական աշխատանք տարած համապատասխան մարմիններ ունեցող պետությանը, Հայաստանում, ինչպես տեղեկանում ենք մեր խմբագրությանը հասցեագրված Սեւան քաղաքի բնակիչ թոշակառու Աշոտ Ավետիսյանի նամակից, եղել է նաեւ ջեռուցում, այն էլ մի ամբողջ քաղաքում, այն էլ ողջ ձմեռ եւ անվճար. «Ամբողջ ձմեռ ջեռուցվում էր Սեւան քաղաքը: Ջեռուցվում էր, որովհետեւ քաղաքային իշխանությունները ժամանակին հոգ էին տարել վառելանյութի կուտակման մասին, իրենց միջոցների հաշվին ապահովել ամբողջ բնակարանային տնտեսության անվճար ջեռուցումը: Շնորհակալություն Սեւանի քաղխորհրդի գործկոմին, անձամբ նախագահ Ռ. Ղուկասյանին: Չեմ կարող իմ գոհունակությունը չհայտնել նաեւ այդ գործում սպասարկող կազմակերպությունների, հատկապես ջերմամատակարարման գրասենյակի (տնօրեն Ռ. Պետրոսյան) եւ Սեւանի ցանցային շրջանի (տնօրեն Յու. Քարամյան) կոլեկտիվներին, որոնց ամենօրյա ջանքերով նույնիսկ Սեւանի համար անսովոր այս խստաշունչ ձմռան պայմաններում, ռոմիարային անջատումների խիստ ռեժիմի առկայությամբ անխափան աշխատեցին ջեռուցման ու էլեկտրաէներգիայի համակարգերը: Սեւանը ճգնաժամային մի ձմեռ էլ անցկացրեց:

Իշխանությունների կողմից նման հոգատար վերաբերմունքը վստահությամբ է համակում մեզ տնտեսական այս ծանր իրավիճակից դուրս գալու համար»:

Պարզվում է, անձն տեսակ անհնարին վիճակներից եւս հնարավոր է դուրս գալ, ընդ որում առանց հրաշքներ գործելու: Միայն թե... «գլուխ դնեն», ոչ թե «գլուխ արդուկեն»:

Գ. Ն.

Արդյունաբերությունն աշխատում է

ՀՀ արդյունաբերության նախարարության համակարգի ձեռնարկություններն ապրիլ ամսվա ընթացքում արդեն թողարկել են 1 միլիարդ 55 միլիոն ռուբլու արտադրանք: Այդ թիվը կարող էր զգալիորեն մեծ լինել, եթե չնվազեր էլեկտրաէներգիայի մատակարարումը: Միայն «Նաիրիտ», «Շողակն», «Լույս» եւ «Արմենմոտոր» ֆիրմաները, ոսկերչական եւ կաբելի գործարաններն ապրիլի առաջին տասնօրյակում տվել են ավելի քան 600 միլիոն ռուբլու արտադրանք:

Հանրապետության թեթեւ արդյունաբերության նախարարության համակարգի 82 ձեռնարկություններից ապրիլի 14-ի դրությամբ աշխատում են 62-ը, որոնք միայն մեկ օրում թողարկել են 31.2 միլիոն ռուբլու տրիկոտաժեղեն, հագուստ, կոշկեղեն, գորգեղեն եւ այլ արտադրանք: Իսկ ապրիլի առաջին տասնօրյակում դրանք թողարկել են 259 միլիոն ռուբլու արտադրանք: Առաջին եռամսյակում պատվիրատուներին է առաքվել մոտ 969.4 միլիոն ռուբլու արտադրանք, որից ավելի քան 157 միլիոն ռուբլու՝ հանրապետության սահմաններից դուրս:

ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայություն

Մեր

Չոտնահարենք մեր իմքնասիրությունը

Ռուսաստանի արտգործնախարարության մամուլի կենտրոնում կայացած հերթական միջոցառումից հետո ինձ մոտեցավ արտասահմանցի ծանոթ լրագրողներից մեկը եւ հարցրեց. «Երեւանից տրվող հեռուստառեպորտաժները ցույց են տալիս զրեթե մեռած մի քաղաք, որտեղ ներքաղաքային տրանսպորտ չի աշխատում բենզինի չլինելու պատճառով, իսկ Ղարաբաղում տանկերը սրընթաց առաջ են շարժվում: Որտեղի՞ց նրանց բենզինը»: Ասում եմ, Հայաստանն է օգնում: Իսկ նա՝ այդ դեպքում ինչո՞ւ եք անընդհատ ողբում, խղճահարություն առաջացնում: Ո՞ւր կորավ ձեր երբեմնի խրոխտ ոգին:

Իրոք, ինչքա՞ն կարելի է ողբալ հեռուստաէկրանից: Ես այս թեման մի անգամ էլ եմ շոշափել, բայց ըստ երեւույթին «ավանդույթները» շատ խորն են: Ղարաբաղի իրադրության ամեն մի սրում միշտ ուղեկցվում է երկու հակամարտ կողմերի քաղաքական պայքարով: Իմաստ չունի քննարկել ադրբեջանցիների ռեպորտաժները, բայց երբ Վլադիմիր Նազարյանի հաղորդումները համարենք ողբալի, դա միայն մի հոգու կարծիք չի լինի: Անհասկանալի է, մի՞թե նա իմքը բավականություն է ստանում արդեն որերորդ տարին շարունակվող ողբերգություններից: Մինչեւ Հայաստանի անկախանալը լացուկոծի դրդապատճառը մեկն էր. մեզ չեն թողնում անկախանալ Ռուսաստանի լծից: Անկախանալուց հետո հասնդի՞չ է՝ օգնեցե՞ք, չենք կարողանում իմքնուրույն ապրել: Մի՞թե մեծ խելք է պետք պատկերացնելու համար, որ այդ մակերեսային «զրահազույց» նյութերը միայն արհամարհանք ու չարախնդություն են առաջացնում: Այս օրերին Ռուսաստանում համակրանքի նժարը մեր կողմն է, բայց մեր ամենահավաստարիմ համակիրներն անգամ մեզնից ակնկալում են տրամաբանված ձեւակերպումներ, վերլուծություն, եւ ոչ թե լրբուկոծ: Ո՞ւր կորան հայերիս երբեմնի սղառնալիքները Ռուսաստանի հասցեին, պառոտախոսությունները, թե Ռուսաստանը մեզ զոհում է, մենք մեր մոլիբդենով կապրենք, կոնյակով կապրենք եւ չգիտեմ էլ ինչով: Մոռացե՞լ ենք: Եւ ամենագլխավորը, ո՞ւմ ենք մեղադրում մեր Հայաստանի այսօրվա հիվանդի աղետալի իրավիճակի համար. Ռուսաստանին, Ադրբեջանին, Վրաստանին, թե՞ Թուրքիային: Արդյոք ամենաճիշտն այն չէ՞, որ ամեն ինչում առաջին հերթին մեղավոր ենք մենք, եւ ոչ թե ուրիշները: Մեր մեծամտությամբ, քաղաքական կարճամտությամբ, անհեռատեսությամբ, դյուրահավատությամբ, պարզունակությամբ, հեստմնացությամբ: Նորից եմ հարցնում, ումի՞ց ենք հեռուստաէկրանից դժգոհում, երբ կտրում ենք Երեւանի զբոսայգիների ծառերը, վառում ենք մանրահատակը: Արցախահանքը, խղճահարությունը երբեք չեն կարող մեզ օգուտ բերել: Արժանապատիվ կեցվածքը, արդարության գիտակցությունը, սեփական ուժերով դժվարությունները հաղթահարելու վճռականությունը, տրամաբանությունը ահա սրա՛նք են հանուղին փաստարկները:

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

Մեր սեփ. թղթակից, Մոսկվա

ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայության հաղորդման համաձայն, ապրիլի 14-ին մայրաքաղաքում երթուղի է դուրս եկել զգալիորեն պակաս տրանսպորտային միավոր, քան նախորդ օրերին. 135 ավտոբուս, 111 տրոլեյբուս եւ տրամվայի 51 գնացք: Եթե ավտոբուսների քանակի նվազումը բացատրվում է վառելիքի պակասով, ապա տրոլեյբուսները գծի դուրս չեն եկել վթարի պատճառով. վնասվել է կաբելը տրոլեյբուսի 2-րդ ձեռնարկության սպասարկման շրջանում:

Սահման

Թուրքիայից միայն Բաթումով

Մեր թերթի ընթերցողները հետաքրքրվում են, թե ինչպես են վերադառնալու Թուրքիայում գտնվող հայ զբոսաշրջիկները: Այս առթիվ Հայաստանի վարչապետի մամուլի քարտուղար Վլադիմիր Մանոյանը մեզ տեղեկացրեց, թե Թուրքիայում գտնվող հայ զբոսաշրջիկների վերջին խումբը երեկ ավտոբուսներով մեկնել են Բաթում, որտեղից էլ կվերադառնան Երեւան:

Ոչ պաշտոնական աղբյուրներից մեզ հայտնի է դարձել, որ Թուրքիան Հայաստանից գնացքներ չի ընդունում, որովհետեւ թուրքական երկաթուղին ծանրաբեռնված է սահմանամերձ շրջաններ զինվորների տեղափոխումով: Ավելացնենք, որ զուտ հոգեբանական նշանակություն ունեցող այդ միջոցառումը որեւէ լուրջ հետեւանք չի կարող ունենալ, երբ հաշվի առնենք վարչապետ Դեմիրելի եւ Ռուսաստանի ղեկավարների վերջին հայտարարությունները:

Հ. Ա.

Ճակատ

Հայկական նոր մակնիշի կոնյակ

Հայ գինեգործները մշակել են նոր մակնիշի կոնյակ՝ «Վան»: «Հանրակցության երկրների մեջ մենք մեր ճյուղում մտադիր չենք առաջնությունը զիջել, հայտարարեց Երեւանի կոնյակի գործարանի գլխավոր մասնագետ-տեխնոլոգ Ռոբերտ Ազարյանը: Ձեռնարկության արտադրանքն այսօր էլ մեծ պահանջարկ ունի նախկին Միության հանրապետությունների սպառողական շուկայում, Հայաստանի եկամտի աղբյուրներից մեկն է: Ուստի եւ, չնայած տրանսպորտային շրջափակման դժվարություններին, ամեն ինչ արվում է «արեւային խմիչքի» արտադրության կազմակերպման համար:

Ներկայումս գործարկված է աշխատանքի հերթափոխային գրաֆիկով դրա ընտրագույն տեսակների լցարկման գիծը: Մինչեւ ճարեվերջ գործարանը կթողարկի 12 միլիոն շիշ կոնյակ»:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Հայտարարություն

Ի գիտություն հիմնարկ-ձեռնարկությունների, գերատեսչությունների եւ կազմակերպությունների

Հայաստանի Հանրապետության լուսավորության նախարարության դպրոցների կահավորման եւ ուսուցման միջոցների ստեղծման «Էկրան» գիտարտադրական պետական ձեռնարկությունն առաջին անգամ հայերեն լեզվով հրատարակման է պատրաստում գիտականորեն հիմնավորված «Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություններ» վարչական քարտեզը, որն ընդգրկում է երկու հանրապետությունների բոլոր բնակավայրերը՝ նոր անվանումներով:

Քարտեզի չափերն են՝ 160x240 (մասշտաբը՝ 1:200000):

Ցանկացողները կարող են նախօրոք, մինչեւ ս/թ հունիսի 1-ը, ձեւակերպել իրենց պատվերը, համապատասխան գումարը փոխանցելով ձեռնարկության հաշվին:

Ձեռնարկության հաշիվն է՝ 1609396, որը գտնվում է Երեւան քաղաքի Սպանդարյան շրջանի պետառբանկում:

Բաժանորդագրության օրինակների նվազագույն քանակը 5-ն է:

Քարտեզի մեկ օրինակի արժեքը 500 ռուբլի է:

Բաժանորդագրությունը սահմանափակ է: Շտապեցեք ձեւակերպել Ձեր պատվերները:

ՏՆՕՐԻՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ուշադրություն

ԱՄՆ դեսպանատունը ցանկանում է վարձել 8-10 սենյականոց առանձնատուն, միմյանցից առանձին հյուրասենյակով եւ ճաշասենյակով, ընդարձակ խոհանոցով, լվացքատնով, ինչպես նաեւ ավտոտնակով: Ցանկալի է առանձնատանը կից տարածություն մեքենաների համար:

Դիմել դեսպանատան վարչությանը հետեւյալ հեռախոսահամարով. 56.46.61:

digitised by A.R.A.R.@

Քաղաքական

«ՀՌԱԿ-Ը ՈՐՈՇԱՊԵՍ ԱՎԵԼԻ ՀԱՍՈՒՆԱՑԱԾ ԵՎ ԱՄՐԱՊՆԴՎԱԾ Է»

Ապրիլի 8-9-ը Երևանում գումարված Ռամկավար ազատական կուսակցության Հանրապետական պատգամավորական 2-րդ ժողովի (համագումար) օրակարգում միայն` վերջերս հայրենիքում վերահաստատված 100-ամյա հասարակական-քաղաքական, ոչ սոցիալիստական ուղղություն ունեցող կազմակերպության համար կարևորագույն հարցեր էին ընդգրկված: Սակայն դրանց մեջ իր վճռող դերով առանձնանում էր կուսակցության ծրագրի քննարկումը, համապարփակ մի փաստաթուղթ, որով ՌԱԿ-ը Հայաստանի քաղաքական, տնտեսական և սոցիալական զարգացման իր յուրօրինակ հայեցակետով առաջին անգամ պետք է ներկայանար ժողովրդին:

Համագումարում ծրագրի նախագծի շահագրգիռ քննարկումները ցույց տվեցին, որ այն հիմնականում պատասխանում է ժամանակի հրատապ և հեռանկարային խնդիրներին, միայն թե որպես վերջնական փաստաթուղթ դեռևս լրացումների և վերամշակումների կարիք ունի:

Ընդունելով այս հարցադրման ճշմարտությունը, պատգամավորները ծրագիրն ամբողջապես հաստատելու երեք ճանապարհ ունեին` աշխատել այնքան, մինչև կուսակցության հիմնական փաստաթղթերից մեկի ձևավորման ավարտը, այդ առաքելությունը վստահել Հանրապետական վարչության նորընտիր կազմին կամ որոշ ժամանակից հետո կրկին հավաքվել:

Նկատի ունենալով, որ ծրագրի հաստատումը ՌԱԿ-ի կանոնադրության համաձայն տրված է կուսակցության գերագույն օրենսդիր և հաշվառու մարմնին, համագումարը նախապատվությունը տվեց 3-րդ տարբերակին, որոշելով մինչև երեք ամսվա ընթացքում հրավիրել Հանրապետական պատգամավորական 2-րդ ժողովի երկրորդ փուլը, որի ընթացքում էլ քննարկման կդրվի օրակարգի ևս մեկ հարց` ՌԱԿ կանոնադրության մեջ մասնակի փոփոխություններ կատարելու առաջարկությունները:

Ռամկավար ազատական կուսակցության համագումարը կարևորվեց նաև իր կայացման տեսանկյունից: Բանն այն է, որ ժողովրդավարություն ու ազատականություն դավանող քաղաքական կազմակերպությունը համայնավարության գաղափարախոսության պայմաններում ձևավորված Հայաստանի բնակչության շրջանում մեծաթիվ համախոհներ գտնելով հանդերձ, իր անդամների մոտ գերակշիռ վարք ու բարք և մտածողություն դառնալու համար դեռևս որոշակի ժամանակ և ջանքեր է պահանջում: Եվ այստեղ կարևորվում է, թե որքանով են կուսակցության ղեկավար մարմիններն այս խնդրում նպատակամետ գործունեություն վարում:

Համագումարի աշխատանքների ընթացքում հոգեբանական այս գործոնը հաղթահարելուն որոշակիորեն ծառայեց կազմակերպչական խնդիրների շուրջ ծագած դիրքորոշումների բախումը: Դրա արդյունքն այն եղավ, որ «փոքրամասնության» վիճակում հայտնված պատգամավորներն իրենց իրավունքները կանոնակարգելու հարց բարձրացրին: Դրա անհրաժեշտությունը ՌԱԿ համագումարի պատգամավոր, ՀՀ ԳԽ պատգամավոր Վարդան Պետրոսյանը հետևյալ կերպ հիմնավորեց. «Կուսակցության հասունացման մասին է խոսում այն հանգամանքը, որ` համագումարի պատգամավորների մի մասը կարողացավ ազատորեն ներկայացնել իր, մեծամասնության կողմից չկիսվող, կարծիքը: Եվ ամենակարևորը, վերջիններիս կողմից փոքրամասնության դիրքորոշումների նկատմամբ հանդուրժողական վերաբերմունքի դրսևորումն էր: Ես ուրախ և հպարտ եմ, որ ՀՌԱԿ-ը, երևի թե առաջինը հայ կուսակցությունների մեջ, փորձում է քաղաքակիրթ ձևերով այդ հարցը կարգավորել: Փոքրամասնությանն իր կարծիքը ներկայացնելու հնարավորություն պետք է տալ, քանզի, եթե նրանք այսօր որոշումների վրա չեն կարող ազդել, ապա վաղը կարող են վերածվել մեծամասնության...

Եվ` բացի այդ, կուսակցության յուրաքանչյուր անդամ պետք է վստահ լինի, որ իր կարծիքը, որքան էլ չհամընկնի մյուսների տրամադրությունների հետ, անպայման կլսվի, կքննարկվի և կտարածվի: ՌԱԿ-ն այն կուսակցությունն է, որտեղ մարդ իրեն ազատ պետք է զգա»:

Համագումարի վերաբերյալ և այս հարցում իր դիտարկումները ներկայացնելով, ՌԱԿ Կենտրոնական վարչության անդամ Վաչե Ղազարյանն ասաց. «Պիտի ուզեի շնորհավորությունս հայտնել բաղդատականը ընելով 1992-ի փետրվարին կայացած պատգամավորական առաջին ժողովի երկրորդ փուլին և այս երկրորդ պատգամավորական ժողովի առաջին փուլին:

ՀՌԱԿ-ը որոշապես ավելի հասունացած և ամրապնդված է, հակառակ տակավին ինքզինքը զգալի դարձնող անցեալ բեռություններու կծիկի մը: Կան արդեն ձևավորված կադրեր` պատրաստ ստանձնելու ղեկավար դեր տեղական կառույցին մեջ, և կան ձևավորումի մեջ գտնվող կադրեր:

Ուրախալի է, որ ազատական ռամկավարության համաշխարհային սկզբունքները, հայրենական առանձնահատկություններով երանգավորված` արդեն տեղ գտած են և մշակումի կենթարկվին ՀՌԱԿ-ի տեսաբաններուն մոտ:

Մասնավորապես ոգևորիչ է այն իրողությունը, որ պատգամավորներու մեծամասնությունն ամենայն հանդուրժողությամբ և ազատամտությամբ հարգեց փոքրամասնությունը, իսկ փոքրամասնությունը գիտցավ հարգել մեծամասնության կամքը:

Վստահ եմ, որ այս ընթացքով ՀՌԱԿ-ը հարատև կերպով պիտի ընդլայնե իր հենարանը և բարձրացնե իր հեղինակությունը` ավելի լայն հնարավորություն գտնելով կենսագործելու իր նպատակային կետերը, հօգուտ մեր ժողովուրդի և հայրենիքի զարգացման, բարգավաճման ու զորացման»:

Առջևում ՀՌԱԿ Հանրապետական պատգամավորական 2-րդ ժողովի երկրորդ փուլն է, որ ոչ միայն կնշանավորվի կուսակցության ծրագրի ընդունումով, այլև, վստահ ենք, ռամկավար ազատականության գաղափարակիրների շարքերի ավելի ամրապնդումով:

ՅՈՎՍԵՓ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Տնտեսական

ՄԱԿ-ի զեկուցագիր. օտարերկրյա կապիտալը նախկին ԽՍՀՄ-ում

Եվրոպայի նախկին սոցիալիստական երկրներում տնտեսական աճը կախված կլինի հիմնականում օտարերկրյա կապիտալի ներհոսքից: Սա մեկն է այն գլխավոր հետևություններից, որոնք բովանդակում է ՄԱԿ-ի կենտրոնակայանում հրապարակված «Վերազգային կորպորացիաների դերը վերջերս իրենց տնտեսությունը օտարերկրյա կապիտալի առջև բացած Կենտրոնական և Արևելյան Եվրոպայի երկրներում» զեկուցագիրը:

Պլանային տնտեսությունը շուկայականի վերափոխելու ընթացքն սկսվելուց հետո, նշվում է զեկուցագրում, նախկին ԽՍՀՄ-ում 1991 թ. արտադրության ծավալը նվազելով հասավ տասնամյա վաղեմության ցուցանիշներին, իսկ կապիտալ ներդրումների ծավալն իջավ 70-ական թվականների կեսերի մակարդակին: 1992 թ. արդյունաբերական արտադրության անկումը շարունակվում էր: Վերջին երեք տարում այդ շրջանում տեղի ունեցան կապիտալ ծախսերի այնպիսի կտրուկ կրճատումներ, որ «հետաձգվում է կամ առհասարակ չի կատարվում նույնիսկ չափազանց անհրաժեշտ ընթացիկ նորոգումը, որի հետևանքով սպառնալիք է ստեղծվում գործող հիմնական կապիտալի զգալի մասի համար»:

Տեղաշրջանում տնտեսական աճի հեռանկարները մեծապես կախված կլինեն «անմիջականորեն օտարերկրյա երկարատև ներդրումներ ստանալու և միաժամանակ բյուջեի հաշվեկշռվածության վերականգնման հասնելու նոր երկրների կարողությունից», ընդգծվում է զեկուցագրում:

Թեև արևմտաեվրոպական երկրներում օտարերկրյա անմիջական երկարատև ներդրումները նոր երևույթ են, դրանց ներգրավումը ռազմավարական բաղադրիչ է դարձել տնտեսական վերափոխումների, առևտրի և սեփականաշնորհման ընդհանուր ծրագրում: Նախկին ԽՍՀՄ-ում նոր պետությունները ձգտել են օտարերկրացի ներդրողների` մասնակցության ամենաբազմապիսի ձևեր: Սակայն, ինչպես որ Կենտրոնական և Արևելյան Եվրոպայի մյուս երկրներում, համատեղ ձեռնարկություններն առաջվա պես մնում են երկարատև ներդրումների առավել տարածված ձևը: Համատեղ ձեռնարկություններն օրինականացվեցին միայն 1987 թ. հունվարին: Մինչև 1992 թ. հունվարի 1-ը վիճակագրորեն գրանցել էր շուրջ 5000 համատեղ ձեռնարկություն: Հետագայում 1992 թ. մարտից մինչև նոյեմբեր գրանցվեցին շուրջ 174 միլիոն դոլար բաժնետիրական կապիտալով 3559 համատեղ ձեռնարկություն, ինչպես նաև 2436 միլիոն ռուբլի ընդհանուր կապիտալով ևս 704 ընկերություն, որոնց լիովին տիրում էին օտարերկրացիները: Համաշխարհային բանկի 1992 թ. գնահատումների համաձայն, նախկին ԽՍՀՄ-ում օտարերկրյա երկարատև ներդրումների ընդհանուր ծավալը կազմում է 1,5 միլիարդ դոլար: Ելնելով փաստորեն գործող համատեղ ձեռնարկությունների թվից, համարվում է, որ Դաշնակցային Ռուսաստանում օտարերկրյա անմիջական երկարատև ներդրումների համախառն ծավալը 1992 թ. երկրորդ եռամսյակում կազմել է 1,2 միլիարդ դոլար:

Զեկուցագրում նշվում է, որ չնայած տնտեսական աճը վերսկսելու խնդրի սրությանը, նախկին ԽՍՀՄ երկրներում բացակայում է հստակ ու համապարփակ ազգային քաղաքականությունը կամ ռազմավարությունը օտարերկրյա անմիջական ներդրումների տարածքային տեղաբաշխման նկատմամբ: Անկայունությունը և օտարերկրյա անմիջական ներդրումները կարգավորող իրավական ռեժիմում, այդ թվում սեփականության իրավունքների հարցերում, որոշակիության բացակայությունն ինքնըստինքյան լուրջ խոչընդոտ են օտարերկրյա անմիջական ներդրումների տարածման ճանապարհին:

Նշվում է, որ նախկինում գործած օրենսդրության համաձայն, օտարերկրյա ձեռնարկություններին հաճախ արգելվում էր գործել որոշակի ճյուղերում, ասենք բանկային գործում և ֆինանսական ծառայությունների ոլորտում, ինչպես նաև զբաղվել արտաքին առևտրական գործունեությամբ և լինել իրենց մասնաճյուղերի լիիրավ սեփականատերեր: Բացի դրանից, հաճախ նրանց պարտավորեցնում էին նվազագույն գումար ներդնել օտարերկրյա մասնաճյուղի կանոնադրական կապիտալում: Այժմ ներքին օրենսդրությամբ նախատեսվում է օտարերկրյա անմիջական ներդրողներին պետական ռեժիմի տրամադրում: Որոշ ճյուղերում, մասնավորապես առևտրում, օտարերկրյա ներդրողներին տրված են ավելի լայն իրավունքներ, քան ազգային ձեռնարկություններին: Սակայն ուրիշ դեպքերում օրենսդրությունն օտարերկրյա ներդրողներին դարձյալ արգելում է գործունեություն ծավալել կոնկրետ բնագավառներում:

Որպես «օրախնդիր» հարց առանձնացվում է օտարերկրյա ֆիզիկական կամ իրավական անձանց կողմից հողի, շենքերի և շինությունների ձեռք բերման հարցը: «Հող գնելու կորպորացիաների ցանկությունը կարող է բացատրվել նրանով, որ երկարատև ներդրումների իրականացումը պահանջում է խոշոր հողամասի ձեռք բերում կամ թելադրված է զուտ առևտրային նկատառումներով: Բացի դրանից, հողը երաշխիքային ապահովություն է առևտրային փոխառություններ ստանալիս: Որոշ նոր երկրներում հողի սեփականության իրավունքը կանոնակարգող նորմատիվ դրույթները խառնաշփոթ բնույթ ունեն և առաջվա պես արտացոլում են կոլեկտիվ սոցիալիստական սեփականության նախկին համակարգից կայքային իրավունքի նոր նորմաներին անցնելու ժամանակաշրջանը, որոնք մշակվել են շուկայական տնտեսության կարիքները բավարարելու համար»:

Զեկուցագրում ընդգծվում է, որ ճշգրիտ տվյալների բացակայությունը դժվարացնում է օտարերկրյա անմիջական երկարատև ներդրումների ազդեցության քանակական գնահատման մանրակրկիտ վերլուծությունը: Սակայն նշվում է, որ «ընդհանուր տնտեսական արդյունքի տեսակետից օտարերկրյա անմիջական երկարատև ներդրումները բավական աննշան ավանդ են ներդնում վերափոխումների ընթացքի մեջ»: Միջազգային վալյուտային հիմնադրամի տվյալների հիման վրա հաշվարկված գնահատումների համաձայն, նախկին ԽՍՀՄ-ում ներքին կապիտալի գոյացման ընդհանուր ծավալում օտարերկրյա անմիջական երկարատև ներդրումների բաժինը 90-ական թվականների սկզբին կազմել է 0,5 տոկոս:

Նախկին ԽՍՀՄ-ում օտարերկրյա անմիջական երկարատև ներդրումների զարգացման հեռանկարների առնչությամբ զեկուցագրում նշվում է, որ «այդ երկրներում գոյություն ունեցող ֆիզիկական ենթակառուցվածքը թույլ է զարգացած, եկամուտների ցածր մակարդակը պայմանավորում է ներքին պահանջարկի ցածր մակարդակ և, բացառությամբ Ռուսաստանի և Ուկրաինայի, այդ երկրներն ունեն համեմատաբար սահմանափակ ներքին շուկա: Կարճաժամկետ առումով, հաշվի առնելով համաշխարհային ասպարեզում երկարատև ներդրումների համար մրցակցային սուր պայքարի առկայությունը, այդ երկրները, որպես օտարերկրյա անմիջական երկարատև ներդրումների օբյեկտներ, առաջվա պես ունեն բավական սահմանափակ տեղական առավելություններ»:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Կարծիք

Հինգ տարուց պակաս ժամանակահատվածում փոխվեց այն հսկայական տնտեսական կառույցը, որը ծանր աշխատանքով ստեղծվել էր նախորդ տասնամյակներում: Տնտեսական ահագնացող աղետը դարձավ այսօրվա Հայաստանի ուղեկիցը: Ստեղծված իրավիճակը կարելի է բացատրել հետևյալ պատճառներով.

ա) ժողովուրդը ո՛չ գիտակցությամբ, ո՛չ էլ հոգեբանորեն նախապատրաստված չէր խորհրդային քաղաքական և տնտեսական համակարգի ապակենտրոնացման հետևանքով ստեղծված իրավիճակին: Երկրի նոր կարգավիճակի` արագ կատարված ինքնուրույնացման ժամանակահատվածում իներցիայի ուժը խանգարեց վերահաստատելու սեփականատիրոջ գիտակցությունը.

բ) խորհրդային ժառանգությունը չի եղել ազգի բնականոն զարգացման արդյունքը: Այն սոսկ հետևանքն էր ամբողջատիրական համակարգում ժողովրդի մեխանիկական գործունեության, որը կառավարվում էր կայսրության գաղափարախոսական և քաղաքական կենտրոնից: Զրկված լինելով գործընթացներն իմաստավորելու հնարավորությունից, հայ ժողովուրդը «եղբայրական» մյուս ժողովուրդների հետ որպես սոսկ պտուտակ էր արդյունքների ստեղծման բարդագույն մեխանիզմում.

գ) քաղաքական ցնցումները քաոսային իրավիճակ ստեղծեցին տնտեսության մեջ, որից առաջին հերթին օգտվեցին քայքայիչ ուժերը` մասնավորապես մաֆիոզ խմբավորումները, որոնց ձեռքն անցան տնտեսության կառավարման հիմնական լծակները.

դ) պատերազմական գործողությունների թեժացումը Ղարաբաղում և սահմանային շրջաններում պատճառեցին նյութական լուրջ կորուստներ և պարտադրեցին ռազմական նպատակների համար հսկայական միջոցներ հատկացնել.

ե) նախկին ԽՍՀՄ-ում և առաջին հերթին Ադրբեջանում ազգամիջյան իրավիճակի բարդացման հետևանքով միգրացիոն մեծածավալ հոսք տեղի ունեցավ.

զ) բնական աղետի` ավերիչ երկրաշարժի հետևանքով կործանվեց հանրապետության հյուսիսի գրեթե ողջ ներուժը.

է) կիսահեղափոխական ճանապարհով իշխանության եկած ուժերը դրսևորեցին անձեռնհասություն և անիրազեկություն: Նրանք անկարող եղան առաջադրել կառուցողական ծրագրեր և տնտեսական շինարարության հարցում դրսևորեցին չկամություն: Փոխարենը կացնային եղանակով սկսեցին իրականացնել շեշտված արմատական բնույթ կրող միջոցառումներ, որոնց անհնար է «բարեփոխում» անվանումը տալ:

Առերևույթ այսքանով ամբողջանում է տնտեսական աղետի պատճառների շարքը: Սակայն բավական է այս պատճառների ընդհանրացման փորձ կատարել (բացի բնական աղետի պատճառից) և կտեսնենք, որ դրանք բոլորը մեկ հիմնական պատճառի` «սառը» պատերազմում պարտված ԽՍՀՄ փլուզման ածանցումներն են ընդամենը: Ուստի Հայաստանի տնտեսական իրավիճակի ուսումնասիրությունն անբավարար կլինի, եթե այն չդիտարկվի ետխորհրդային տեղաշարժի ֆոնի վրա: Դրանք սկիզբ առան ԽՍՀՄ փլուզումից անմիջապես հետո և ընդհանուր են բոլոր հանրապետությունների համար: Դրանց գերակշիռ մասը ետպատերազմյան կարգավորման (տես «Ազգ», 18 մարտ «Ետպատերազմյան կարգավորման տնտեսական ասպեկտը») դրսևորումներն են: Սակայն նախևառաջ հարկավոր է ճշտել Հայաստանի տեղը այդ կարգավորման մեջ և այն նպատակները, որոնք հետապնդում են կարգավորում անցկացնողները Հայաստանում:

Խորհրդային իշխանության 70 տարիների ընթացքում Հայաստանում կառուցվել էր յուրահատուկ համալիր, որն իր զարգացածության մակարդակով, քանակական և որակական ցուցանիշներով լավագույնն

digitised by A.R.A.R.@

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԵՏՊԱՏԵՐԱԶՄՅԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

րից էր ոչ միայն ԽՍՀՄ տարածքում, այլ նաեւ ողջ աշխարհում: Հայաստանը ԽՍՀՄ եւ սոցիալիստական ճամբարի տնտեսության հարավային միջնաբերդն էր: Զուր չէր խորհրդային ժամանակներում Հայաստանի տնտեսական կառույցը ներկայացվում որպես չափանիշ ժամանակակից աշխարհի համար: Այստեղ կենտրոնացված էին Անդրկովկասի եւ նրա հարակից շրջանների վերամշակման գլխավոր ճյուղերը: Դա պայմանավորված էր մի շարք հանգամանքներով: Բացառությամբ ողնձամոլիբդենի, ոսկու եւ շինարարական որոշ հանքանյութերի, Հայաստանում չկային հումքի աղբյուրներ, տարածքն անբարենպաստ էր գյուղատնտեսության զարգացման համար եւ պետք էր լրջորեն զբաղվել բնակչության աշխատանքի տեղավորելու խնդիրներով:

Հայաստանը սահմանային շրջան էր, ինչը ստիպում էր կենտրոնին մեծ ուշադրություն դարձնել հաղորդակցման ուղիների ստեղծման եւ պաշտպանական համալիրի կառուցման վրա: Ավելորդ չէ նշել, որ խորհրդային ղեկությունը երբեք չէր հրաժարվել ծավալապաշտական գաղափարներից: Իսկ նոր ընդլայնումների համար չափազանց կարեւոր էր սահմանային գոտիներում անհրաժեշտ կարողություններ եւ ծավալվելու ունակ կառույցներ ունենալ: Մոսկվայի համար Հայաստանի հանդեպ ուշադրությունը կարեւորվում էր նաեւ գաղափարախոսական նպատակներով: Հզոր եւ զարգացած Հայաստանի փաստը հիանալի միջոց էր Մոսկվայի կողմը գրավելու արտերկրի հայությանը եւ օգտագործելու նրան գաղափարախոսական եւ քաղաքական նպատակներով: Երկրորդական դեր չէին խաղում այնպիսի գործոններ, ինչպիսիք էթնիկական խմբի աշխատասիրությունն էր, աշխատանքի կազմակերպման հմտությունը եւ գրագիտության նկատմամբ հակումը:

Հայաստանում զարկ տրվեց մեքենաշինության, էլեկտրոնիկայի, ռադիոէլեկտրոնիկայի, քիմիական, թեթեւ արդյունաբերության ճյուղերին: Գիտությունների նվաճումների առաջընթացով ստեղծված էր գիտատեխնիկական հզոր բազա: Տնտեսական համալիրում ներգրավված էին բավականին բարձր որակավորում ունեցող մեծ թվով մասնագետներ եւ գիտնականներ: Հայաստանում մշակվում էին գերբարդ տեխնոլոգիաներ, գիտության նվաճումներն ու հայտնագործությունները ներդրվում տնտեսության մեջ: Այստեղ արտադրվում եւ կատարելագործվում էին ԽՍՀՄ ռազմարդյունաբերական համալիրի պարծանքը հանդիսացող զինատեսակներ եւ նրանց պահեստամասեր: Ատոմակայանի գործարկման շնորհիվ հանրապետությունը ոչ միայն էներգետիկ անկախություն էր ձեռք բերել, այլ նաեւ ընդունակ էր արտահանել էլեկտրաէներգիա: Հաղորդակցության զարգացած ցանցը հնարավորություն էր տալիս մեծ արդյունավետությամբ իրականացնել ներքին եւ այլ հանրապետությունների հետ կատարվող փոխադրումները:

Փոքր չէր նաեւ ստվերային տնտեսության դերը հանրապետության զարգացման խնդրում: Դեռ կոոպերացիայի շարժումից շատ առաջ Հայաստանում տարածված էր անհատական գործունեությունը: Հայաստանի շատ բնակիչներ, զբաղվելով տնտեսական եւ առեւտրական գործունեությամբ, ԽՍՀՄ տարածքում եկամուտի լրացուցիչ աղբյուրներ էին ստեղծում: ԽՍՀՄ-ում եւ արտերկրում բնակվող հայրենակիցների հետ առկա էր առեւտրատնտեսական սերտ համագործակցություն: Անհատական կապերի միջոցով հաջողվում էր կենտրոնից ստանալ լրացուցիչ ֆոնդեր կամ անլեգալ կապիտալներ:

Ահա այս վիճակում էր գտնվում Հայաստանի տնտեսությունը, երբ երկիրը թեւակոխեց սառը պատերազմի վճռորոշ փուլը: Բնականաբար Հայաստանի տնտեսական հզոր համալիրը, որը գործում էր արեւմտյան համակարգից անկախ եւ նրա օրենքներից տարբերվող օրենքներով, չէր կարող ուրախացնել արեւմտյան ստրատեգներին, որոնց գլխավոր նպատակն էր պառակտել ԽՍՀՄ տնտեսական ողջ համակարգը եւ ստեղծել արեւմտյան տնտեսությունից կախման մեջ գտնվող «թզուկ» կառույցներ (այլ բառերով գաղութային):

Հայաստանը, ի տարբերություն Խ. Միության մյուս շրջանների, ամենից պատրաստվածն էր շուկայական տնտեսության անցմանը: Հոգեբանական առումով հայերը ոչ մի բարդույթ չունեին ընդունելու արեւմտյան արժեքները եւ տնտեսավարման ձեւը: Ընդգծված ազգային եւ բավականին ինքնատիպ այս հանրապետությունում համայնավարական գաղափարախոսությունը գրեթե ոչ մի հիմք չուներ: Համայնավարական վարչակարգի պայմաններում բնակչությունը վարում էր մի կյանք, որը շատ բանով էր նման արեւմտյան ապրելակերպին: Ստեղծված էին բոլոր նախադրյալները շուկային անցնելու համար: Սակայն, ի զարմանս տեղական դիտորդների, Արեւմուտքը սառնությամբ վերաբերվեց շուկայական անցումը Հայաստանից սկսելու գաղափարին: Դա պետք էր բացատրել լոկ նրանով, որ շուկային անցնելու գործողությունների ծրագիրը նույնպես տնտեսությունն պառակտելու տակտիկական լուրջ միջոց էր եւ նախատեսված էր այնպիսի շրջանների համար, որտեղ չկային նախադրյալներ: Իսկ այն Հայաստանի պարագայում հակառակ արդյունքը կտար, բարդացնելով պառակտման գործընթացը:

Երբ 1986–87 թթ. ԽՍՀՄ կենտրոնական շրջաններում ակտիվ աշխատանք էր տարվում «շուկայական տնտեսությունը» գովազդելու եւ ներդնելու ուղղությամբ, Հայաստանում (ինչպես նաեւ Մերձբալթիկայում) խրախուսվում էին գոյապահպանական շարժումները: Դրա համար իհարկե լուրջ հիմքեր կային: Քիմիական վիթխարի արտադրության եւ մետալուրգիական համակարգի ոչ անվնաս գործունեությունը, սեյսմիկ գոտում ատոմակայանի գոյությունը լուրջ հիմնահարցեր էին հանրապետության ներքին կյանքում: Գոյապահպանական խնդիրների լուծման մտահոգությամբ համախմբվել էին հեղինակավոր մտավորականներ: Խմորումները 1987 թ. վերջում վերաճեցին զանգվածային շարժման: Արեւմուտքի դերն այդ ժամանակ արտահայտվում էր նրանով, որ արեւմտյան մեդիան լուսաբանում էր Հայաստանի գոյապահպանական վիճակը, փորձաքննություններ կատարելու համար ուղարկում մասնագետներ: Հայ բնապահպանները թիրախ դարձրին Հայաստանի արդյունաբերության ամենաառանցքային ձեռնարկությունները՝ «Նաիրիտ»-ը, ատոմակայանը, Կանազը, Կիրովականի քիմիական գործարանը, Ալավերդու լեռնամետալուրգիական գործարանները: Սա շատ բնական էր, քանի որ հենց այս օբյեկտներն էին ամենալուրջ վտանգ ներկայացնողը մարդկանց առողջության եւ միջավայրի համար: Սակայն անբնականն այն էր, որ շարժման անդամները կտրուկ էին այդ օբյեկտների փակման հարցում, չընդունելով որեւէ հակափաստարկ:

Բնականաբար, ամբողջատիրության պայմաններում սկսված շարժումը չէր կարող զուտ գոյապահպանական մնալ եւ շատ շուտով վերածվեց ազգային եւ հասարակական-քաղաքական խնդիրներ հետապնդող համաժողովրդական շարժման: Ղարաբաղի խնդրով 1988 թ. փետրվարին զանգվածային ցույցերն առաջին անգամ ԽՍՀՄ պատմության մեջ ուղեկցվեցին գործադուլներով: Նույն թվականի մայիսին շարժման ղեկն ստանձնած «Ղարաբաղ» նոր կոմիտեն գործադուլը եւ քաղաքացիական անհնազանդության մյուս ձեւերը համարում էր պայքարի գլխավոր միջոց: Արեւմտյան լիբերալ-դեմոկրատիայի գաղափարները ջերմորեն պաշտպանող կոմիտեականները թիրախ դարձրին սոցիալիստական կացութաձեւը: Նրանք անբնական էին համարում Հայաստանում արդյունաբերական շատ ճյուղերի գոյությունը եւ համայնավարական վարչակազմից պահանջում դրանք դուրս բերել Հայաստանից: Իսկ ընդհանրապես դատելով նրանց հրապարակային ելույթներից, կոմիտեականներն ապագա Հայաստանը պատկերացնում էին նվազագույն արտադրական համալիր ունեցող մի երկիր, որն իր հիմնական եկամուտները գոյացնում էր տարանցիկ առեւտրից, բանկային կապիտալից եւ զբոսաշրջիկությունից: Այդ դրույթներից շատերը տեղ գտան ՀՀՇ ծրագրում: Սակայն ՀՀՇ-ի տնտեսական կոնցեպցիան ձեւակերպվեց ավելի ուշ, երբ սկսեց գործել արմատական թեքումով տնտեսագիտական հատուկ խումբ: Նախատեսվում էր արագ անցում կատարել շուկայական տնտեսության (արեւմտյան տարբերակով), առանց միջանկյալ փուլերի: Իր գործունեությամբ համայնավարական տարածքում ամենաարմատական անուն հանած շարժումն ամենաարմատական դուրս եկավ նաեւ ետխորհրդային տնտեսությունը վերակառուցելու հարցում:

Անցնելով իշխանության գլուխ, ՀՀՇ-ն, դեռ չվերանորոգած գործադիր իշխանության լծակները, որոնք խախտվել էին իշխանության փոխանցման ժամանակաշրջանում, հռչակեց տնտեսական արմատական վերակառուցման ուղեգիծ: Նկատելով, թե տնտեսական արմատականությունն ինչպիսի խանդավառություն է առաջացնում արեւմտյան շրջանակների շրջանում, «դեմոկրատները» էլ ավելի էին ոգեւորվում եւ ավելի արմատական գործում: Նոր իշխանությունների ծայրահեղ արմատականությունը, անպատրաստվածությունը եւ մի շարք այլ գործոններ նպաստեցին այն բանին, որ Հայաստանն սկսեց դիտարկվել որպես փորձադաշտային տարածք ետպատերազմյան կարգավորումն իրականացնող ուժերի համար:

Իսկ այն, որ այդ ուժերը կարիք ունեին լայնածավալ եւ արմատական միջոցառումների փորձադաշտի, կասկածից վեր է: Երբ բալթյան գործիչները, վախենալով արմատական միջոցառումների հետեւանքներից, չհամաձայնեցին գնալ համարձակ քայլերի, հայ «դեմոկրատներին» հարկ չեղավ անգամ համոզել: 1991 թ. գարնանը նրանք ի լուր աշխարհի հայտարարեցին հողի, քիչ անց առեւտրի օբյեկտների եւ ծառայությունների սեփականաշնորհման մասին: Հաջորդ քայլը եղավ գների ազատականացումը: Չափազանց կարճ ժամանակում գները հասան միջազգային մակարդակին, լիակատար խառնաշփոթություն առաջացնելով ներքին կյանքում: Գաղափարախոսական դրդումներից ելնելով, «դեմոկրատները» խզեցին կապերը համայնավարական կենտրոնի հետ եւ Հայաստանը բաց հռչակեցին օտար կապիտալի եւ ձեռներեցության առաջ (1990–91 թթ.): Սակայն արեւմտյան գործարար շրջանակներին ուղղված նրանց դիմումները մնացին անպատասխան: Անգամ սփյուռքահայ գործարարները չգնացին համագործակցության: Դա նշան էր այն բանի, որ նույնիսկ դաշնային կամ բուրժուական տարբերակով արեւմտյան ընկերությունները չէին ցանկանում մուտք գործել հանրապետություն:

Սակայն այդ հանգամանքը հետ չպահեց արմատականությունից: Իրենց հայացքները վերանայելու փոխարեն «բարեփոխիչները» տակտիկական փոքր փոփոխությունների միջոցով «բարձացրին» տնտեսական ծրագիրը: Առաջ եկավ տեղական գործարարների կողմից նախնական կապիտալ կուտակելու գաղափարը, որը կյանքի կոչվեց ամենավայրի մեթոդներով: Այն հանգեցրեց արդյունաբերական կարողությունների մոնոպոլացմանը մաֆիոզ կառույցների ձեռքում, որն ինչպես հայտնի է համաշխարհային պրակտիկայից, չի հանդուրժում տնտեսական լայնածավալ եւ խորքային զարգացումը: Մաֆիոզ կազմավորումների ձեռքն անցավ առեւտուրը, վառելիքի ներմուծման եւ ֆինանսավարկային ոլորտը: Քաոսային թվացող իրավիճակն իրականում վճռվում էր դրսից հիանալի կառավարվող: Բանկերը վարկեր էին տրամադրում միայն առեւտրին, այն էլ ապրանքների ներմուծման համար, ինչը տվյալ երկիրը դարձնում է շուկա դրսի տերությունների համար: Շուկա ստեղծելու տրամաբանությամբ է, որ բոլոր միջոցներով տնտեսական դիվերսիա է տարվում առաջին անհրաժեշտության ապրանքների դեմ: Շուկայից դուրս են մղվում տեղական այնպիսի ապրանքներ (պարենային մթերքներ, օղի, ծխախոտ, օճառ), որոնց արտադրության համար գոյություն ունեն բոլոր պայմանները: Նույն կերպ կաթվածահար վիճակում են ծառայությունները (մոտ ժամանակներս օդային փոխադրումների հիմնական մասը կկատարեն օտարերկրյա ընկերությունները): Միաժամանակ այս փուլը նշանավորվեց նրանով, որ քայքայվեց հանրապետության գիտատեխնիկական պոտենցիալը: Ներկա պայմաններում ավելորդ է անգամ խոսել տեխնոլոգիաների մշակման եւ գյուտերի ներդրման մասին:

Փաստորեն կարելի է արձանագրել, որ այս զարգացումների հետեւանքով Հայաստանում իրականացվելու է ետպատերազմյան կարգավորման առաջին (սոցիալիստական կացութաձեւի եւ արտադրական հիմնական կարողությունների ոչնչացման) փուլը: Դա է վկայում Փարիզում նախագահ Միտերանի հետ հանդիպման ժամանակ Տեր-Պետրոսյանի ակնարկն այն մասին, թե հին համակարգի ջախջախումը կատարվել է մեծ հաջողությամբ: Իրապես, վերջին ժամանակներում տեղի ունեցող իրադարձությունները (միջազգային հաստատությունների կողմից վարկերի տրամադրում, ատոմակայանի վերագործարկման ծրագրերի բարձրացում, լեռնամետալուրգիական ճյուղի աշխուժացում, գազի եւ նավթի որոնումների ակտիվացում) հաստատում են, որ Հայաստանում ետպատերազմյան կարգավորումը թեւակոխում է երկրորդ՝ կառուցողական փուլ: Ոգեւորվելով սրանով, Հայաստանի իշխանությունները շտապեցին աղմկեցուցիչ հայտարարություններ անել ինքնուրույնաբար բնական պաշարներ արդյունահանելու, արդյունաբերական կարողությունները շահագործելու, անգամ Միջին Արեւելքի երկրներ զենք արտահանելու վերաբերյալ՝ մոռանալով, որ իրենց դրսեւորած անսկզբունքայնության պատճառով զրկվել են ինքնուրույն գործելու իրավունքից: Նրանք համառորեն չեն ուզում հասկանալ այն պարզ ճշմարտությունը, որ ետպատերազմյան կարգավորում անցկացնողների նպատակների (որոնք են արդյունավետ հսկողություն հաստատել հումքի աղբյուրների եւ հաղորդակցության վրա, առավելագույն շահույթ կորզել արդյունաբերական կարողությունների շահագործումից եւ ստեղծել շուկա սեփական ապրանքների սպառման համար) մեջ չի մտնում Հայաստանի համար ազգային տնտեսության ստեղծումը եւ ոչ էլ դրան նպատակաուղղված ջանքերին նպաստելը:

Քաղաքական այն գիծը, որ երեք տարի շարունակ իրականացնում է նոր վարչակազմը, հույսի նշույլ չի թողնում, որ Հայաստանն առաջիկա ժամանակներում ի վիճակի կլինի ստեղծել ինքնուրույն տնտեսական համակարգ: Նույն կերպ՝ մխիթարական ոչինչ չկա ընդդիմության ճամբարում, ուր մտահոգված են կուսակցությունների կայացմամբ, ետին պլան մղելով ազգային ընթացիկ եւ հեռանկարային խնդիրները: Իսկ ներհասարակական գործոնի մասին խոսելն ավելորդ է, քանի որ խոր ճգնաժամը ջլատել է հասարակական ողջ ներուժը: Այնպես որ, ափսոսով ենք փաստել, որ ինքն իրեն դիմադրությունից զրկած Հայաստանը դատապարտված է դառնալ գաղութային եւ հարեւան երկրների տնտեսությունների կոշտ հակամարտության թատերաբեմ, իսկ նրանում ապրող ժողովուրդը կրելու երրորդ աշխարհի թերզարգացած ազգերի դառը ճակատագիրը, որոնց գոյատեւության բարձրակետը մարդասիրական օգնություն ստանալն է:

ՎԱՀԵ ԹՈՒՂՐԱԿՅԱՆ
Քաղաքական եւ միջազգային հետազոտությունների կենտրոն

TrueType & PostScript
լրագրային տառաձեւեր
տեսակները Times Helvetica Folio™
ընդամենը 8 տառատեսակ
կիրառությունը Macintosh IBM/WINDOWS
օրաթերթերի եւ խմբագրատների համար 595000ռ.($850)
շաբաթաթերթերի համար / ամսագրերի համար 280000ռ.($400) 210000ռ.($300)
հնարավոր է «համար առ համար» վճարում
Դիմել «Ազգ» օրաթերթ, Սարգիս Սարգսյանին, հեռ. 562863
ի վերջո, դրանք գեղեցիկ են...

digitised by A.R.A.R.@

Զանազան

Ո՞ւմ է պատկանում ոսկին

Մարտի վերջերին կայացած դատական նիստն այդպես էլ չկարողացավ որոշում ընդունել: Կոլումբոս-Ամերիկա Դիսքավըրի Գրուպ կոչվող ընկերության մասնագիտացած անդամները հույս ունեին, որ իրենք տեր կդառնան ընկղմված նավից իրենց ջանքերով դուրս բերված ոսկուն: Սակայն պարզվում է, որ 40-ից ավելի բրիտանական եւ ամերիկյան ապահովագրական ընկերություններ «հերթի են կանգնել» իրենց հասանելիք «բաժինը» ստանալու համար:

Պատմությունը հետեւյալն է: 1875 թ. Սենտրլ Ամերիկա թիանավավոր շոգենավը, որը երեք տոննա ոսկի էր տեղափոխում Կալիֆոռնիայից Նյու Յորքի առեւտրական շահույթի պակասորդը լրացնելու նպատակով, պտուտահողմի ենթարկվելով ընկղմվում է Կարոլինյան կղզիների մոտակայքում: Բանկերը հաջորդ օրն իսկ սկսում են տուժել եւ դրությունը փրկելու միտումով ապահովագրական ընկերությունները պատրաստակամություն են հայտնում դրամատներին վճարել համապատասխան գումարներ: Բայց նրանք ընկղմված նավի հարցով չեն զբաղվում ու հարցը մոռացության է տրվում:

Մոտ հարյուր տարի անց, 1983 թ. Կոլումբոս-Ամերիկա ընկերությունը կարողանում է ճշգրտել նավի տեղանքը եւ սեփական ուժերով մինչեւ 1989 թ. ափ հանել ավելի քան մեկ տոննա ոսկի: Բնականաբար որպես գտնողի, ընկերության անդամներն ակնկալում են, որ այդ «ավարն» իրենց է պատկանում: Եւ իրոք, 1990 թ. շրջանային մի դատարան վճռում է, որ ապահովագրության ընկերությունները ոչ մի իրավունք չունեն այդ նավի նկատմամբ, քանի որ ոչինչ չեն ձեռնարկել: Սակայն 1992 թ., բողոքների հիման վրա վերանայելով դատավճիռը, մեկ ուրիշ դատարան հաստատում է, որ գույքի գտնողներին միայն որոշակի վարձատրություն է հասնում իրենց «չարչարանքի» դիմաց, իսկ նավի ամբողջ սեփականությունը պատկանում է ապահովագրական ընկերություններին, որոնք երբեք էլ «բացահայտորեն չեն հայտարարել, թե հրաժարվում են նավից»:

The Economist

Հոնկոնգ

ՏՊԱՎՈՐԻՉ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ ԵՎ ԱՎՏՈՄՈԲԻԼՆԵՐԻ ԱՌԵՎԱՆԳՈՒՄ

Ըստ 1898 թ. չին-բրիտանական պայմանագրի, Մեծ Բրիտանիան պետք է 1997 թ. հուլիսի 1-ին իր Հոնկոնգ տիրույթը վերադարձնի ՉԺՀ-ին:

Հոնկոնգը կամ Սյանգանը Մեծ Բրիտանիայի գաղութն է 1842 թվականից: Չինաստանի հարավարեւելյան ծովափին զբաղեցնում է շուրջ հազար քառ. կմ տարածություն, ընդգրկելով Սյանգան կղզին եւ Ցզյուլուն թերակղզին: Բնակչությունը 5,8 միլիոն է, որի 98 տոկոսը կազմում են չինացիները: Մայրաքաղաքը Սյանգան (Հոնկոնգ) քաղաքն է, որն ունի 1,5 մլն բնակիչ:

Ինչպես նշում է Բրիտանիայի պահպանողական կուսակցության նախկին նախագահ Քրիստոֆեր Փեթըրը, որն անցյալ տարվա հուլիսից Հոնկոնգի նոր նահանգապետն է, Անգլիայի տիրույթն այժմ աշխարհի առավել զարգացած քաղաքներից մեկն է: Արդյունքը ձեռք է բերվել ազատության եւ ժողովրդավարության շնորհիվ, որոնք ձեռներեց չինացիներին հնարավորություն են տվել առավելագույնս զարգացնելու իրենց տաղանդը եւ ձեռնարկատիրական ունակությունները: Արժե նշել, որ Հոնկոնգը իր 5,8 մլն բնակչությամբ տալիս է միլիարդանոց Չինաստանի ազգային համախառն արտադրանքի 18 տոկոսը: Զարգացած են հագուստի, կոշիկի, ժամացույցի, ծխախոտի, ճենապակու-հախճապակու, խաղալիքների արտադրությունը, նավաշինությունը եւ այլն: Արտադրանքների մոտ 80 տոկոսն արտահանվում է:

Պեկինը խոստանում է 1997 թ. հուլիսին Հոնկոնգը վերստանալուց հետո «լայն ինքնավարություն» տալ այդ տարածքին եւ հիսուն տարի անփոփոխ թողնել նրա քաղաքական ու տնտեսական համակարգը:

Սակայն այդ հմայիչ քաղաքում եւս կան ստվերոտ կողմեր: Դրանցից է ավտոմոբիլների պատվիրված գողությունը: Ահա վերջերս պատահած մի հատկանշական դեպք: Հոնկոնգի գործարար մարդկանցից մեկը Քասամ Գուլջարին նկատեց, որ գողացել են իր «Մերսեդես 420-SEL» ավտոմեքենան, որն ինքը կայանատեղում էր թողել ընդամենը երեք ժամ առաջ: Քանի որ մեքենայում հեռախոս կար, նա զանգահարեց այդ համարով: Խոսափողը վերցրեց մի մաքսանենգ: «Ձեր ավտոմեքենան նավի մեջ է, եւ մենք մոտենում ենք Չինաստանի ափերին», հայտարարեց նա շփոթված տիրոջը:

Ամեն օր այս ձեւով 7-8 շքեղ ավտոմոբիլ է տարվում Չինաստան: Սովորաբար դրանք բեռնվում են բարձր նավակողեր ունեցող հզոր մոտորանավակների վրա, որոնք սլանում են ժամում 130 կմ արագությամբ: Նպատակակետին հասցված ավտոմեքենաների համարանիշները մեծ մասամբ կաշառքով փոխվում են: Այնուհետեւ մեքենաները վաճառվում են որեւէ չին ձեռնարկատիրոջ, իսկ ավելի հաճախ՝ Չինաստանի կառավարության, կուսակցության կամ բանակի պաշտոնյաներին: Հոնկոնգը, որտեղ առկա է շքեղ ու թանկարժեք ավտոմոբիլների զգալի կուտակում, հրապուրում է մաքսանենգներին, մանավանդ երբ նկատի ունենանք, որ Չինաստանում ներմուծման մաքսերը հասնում են 25 տոկոսի: Ամենից թանկ գնահատվում են «Մերսեդես»-ները: Հոնկոնգի ապահովագրողները հաշվարկել են, որ քաղաքում չորս «Մերսեդես»-ից մեկը ենթակա է առեւանգման: Դրանց հաջորդում են BMW-ները, ապա «Lexus»-ները:

Հոնկոնգի ոստիկանությունը նշում է, որ շատ լավ կազմակերպված մաքսանենգների հրոսակախմբերը հաճախ գործում են պատվերով, իրենց հաճախորդներին առաջարկելով բաղձալի ավտոմոբիլի մոդելը եւ գույնը: Մի քանի օր, երբեմն նույնիսկ մի քանի ժամը բավական են լինում պատվերի կատարման եւ «ապրանքի» մատակարարման համար: Չինաստանում մաքսանենգներն ունեն հանցակիցների ցանց: Վերջիններս առկա են նաեւ ՉԺՀ ոստիկանությունում եւ բանակում: Նույնիսկ լուրջ կասկածներ կան, թե դրանք են ղեկավարում այդ կարգի գործողությունները: Բանն այն է, որ Հոնկոնգի ոստիկանները մաքսանենգ ապրանքով բեռնված փոքր նավերը հետապնդելիս բազմիցս դրանցում տեսել են համազգեստավոր չին ոստիկանների: Չինաստանի Գուանդունի նահանգի ոստիկանությունը որպես բարի կամքի դրսեւորում 1992 թ. արգելեց վերջ դնել բրիտանական տիրույթից դրանց մաքսանենգ ներբերմանը: Սակայն Չինաստանի մնացած մասում 1988 թ. ընդունված համանման որոշումն այդպես էլ չկիրառվեց: Ուստի զարմանալի չէ, որ ավտոմոբիլների առեւանգումները մինչեւ օրս շարունակվում են: Անցյալ տարվա ամռանը Հոնկոնգի թերթերից մեկը տպագրեց Կանտոն քաղաքի հինգ աստղանի հյուրանոցներից մեկի առջեւ կանգնած աջակողմյան ղեկով «Lexus» ավտոմոբիլի լուսանկար: Համարանիշից երեւում էր, որ զինվորական շախմբի կողմից ուղեկցվող այդ մեքենան պատկանում է Չինաստանի ազատագրության ժողովրդական բանակի սպաներից մեկին:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ՔԵՇԻՇՅԱՆԸ

Լուրերի հոսք

Հանրաքվեն մեծ նշանակություն կունենա

Ռուսաստանում կայանալիք հանրաքվեն մեծ նշանակություն կունենա հանրապետության համար: Դրա առավել զգալի արդյունքը պետք է դառնա նախագահի եւ ժողպատգամավորների միաժամանակյա ընտրությունների անցկացումը, հայտարարեց ԳԽ նախագահ Ռուսլան Խասբուլատովը ապրիլի 13-ին կայացած Ռուսաստանի հողագործների խորհրդակցությունում: Խասբուլատովի կարծիքով, հիմնական աշխատանքը կծավալվի հանրաքվեից հետո: Նրա խոսքերով, հարկավոր է լրջորեն մտածել իշխանության ներկայացուցչական մարմինների մասին, առանց որոնց «չի կարող լինել ժողովրդավարություն»: Նա նաեւ գտնում է, որ նախագահը չպետք է լինի գործադիր իշխանության ղեկավար: Խոսելով Ռուսաստանի իրադրության մասին, Խասբուլատովը հայտարարեց, որ երկիրն այժմ ապրում է «բացառիկ պատասխանատու պահ, երբ գործադիր իշխանությունը զավթած արմատականների փոքր խումբը գրոհում է հենց պետության վրա»:

Սնարֆ

Մոսկվացիները տուժել են ԽՍՀՄ փլուզումից

Լեհական «Գազետա վիբորչա» թերթի պատվերով Իգոր Մինտուսովի ղեկավարությամբ մոսկվացիների շրջանում քաղաքական եւ սոցիոլոգիական հետազոտությունների կենտրոնի անցկացրած հեռախոսային հարցման ընթացքում մասնակիցների 65 տոկոսը հայտարարել է, թե ԽՍՀՄ փլուզումն անձամբ իրենց ավելի շատ վնաս է տվել, քան օգուտ, 68 տոկոսը նշել է Միության քայքայման բացասական ազդեցությունը Ռուսաստանի, 67 տոկոսը՝ հարեւան հանրապետությունների, 38 տոկոսը՝ Եվրոպայի եւ աշխարհի համար: ԽՍՀՄ գոյության դադարեցումը օգտակար է համարում հարցման մասնակիցների համապատասխանաբար 13, 18, 17 եւ 34 տոկոսը:

Սնարֆ

Տրանսպորտային միջանցքը կանցնի Վրաստանով

Թբիլիսի, 14 ապրիլ, Սնարֆ: Մոտ ապագայում կսկսի գործել Եվրոպան Ասիայի հետ միացնող տրանսպորտային միջանցքը: Շուտով Բրյուսելում պետք է տեղի ունենա աշխատանքային հանդիպում այդ հարցով: Այլ երկրների ներկայացուցիչների հետ միասին հանդիպմանը կմասնակցեն Վրաց փորձագետները: Չէ որ առաջ ըստ ավանդույթի Եվրոպան Ասիայի հետ միացնող տրանսպորտային միջանցքը անցնում էր Վրաստանով: Հին ավանդույթները պետք է վերականգնվեն: Օրինակ, Փոթիի նավահանգիստ առաքվող բեռները երկաթուղային եւ ավտոմոբիլային տրանսպորտով Վրաստանի տարածքով կհասցվեն Կասպից ծով:

«Երկսեռ» տոմսարկղներ

Բուխարայի կայարանում տոմսերը տղամարդկանց եւ կանանց համար վաճառվում են տարբեր տոմսարկղներում: Դա տեղական իշխանությունների կարծիքով համապատասխանում է շարիաթի պահանջներին: Սակայն վագոններում երկու սեռի ներկայացուցիչներն առաջվա պես ճանապարհորդում են միասին, ինչը հարուցում է մուսուլման կանանց բողոքը:

Սնարֆ

Հռոմի պապը կայցելի Լիտվա

Սեպտեմբերի 7-ին Լիտվա կժամանի Հռոմի պապ Հովհաննես Պողոս Բ-ն, որի հետ հանդիպում ունենալու համար կհավաքվեն մոտ մեկ միլիոն հավատացյալներ: Հանրապետությունում պետական հատուկ հանձնախումբ է ստեղծված վարչապետ Ա. Շլեժյավիչյուսի ղեկավարությամբ: Հավատացյալներին տեղավորելու համար ենթադրվում է օգտագործել դպրոցները: Այս կապակցությամբ ուսումնական տարին սկսվելու է սովորականից 10 օր ուշ:

Սնարֆ

Մոսկվա

Այն մասին, թե ով է դավաճանել Ռուսաստանին

Լրատվական գործակալությունները Մոսկվայից հաղորդումներ են տվել ԳԽ նախագահ Ռուսլան Խասբուլատովի ելույթի մասին, որտեղ նա կրկին քաղաքական կոշտ հարձակումներ է թույլ տվել Ռուսաստանի նախագահի եւ կառավարության հասցեին: Ռոյթեր գործակալության հաղորդման մեջ մասնավորապես ասվում է. «Գերագույն խորհրդի նախագահ Խասբուլատովը կրկին փորձեց բարձրացնել ներքաղաքական ջերմաստիճանը, հրապարակայնորեն հայտարարելով, թե նախագահ Ելցինը եւ իր կառավարությունը «գլխավոր խոչընդոտն են երկրում ժողովրդավարական բարեփոխումների ճանապարհին»: «Նախագահը եւ իր շրջապատը, այնուհետեւ պնդեց Խասբուլատովը, երկրին բացահայտորեն պարտադրում են բռնատիրություն: Շուտով բոլոր բարեփոխումները կսահմանափակվեն եւ մենք կվերադառնանք տագնապային կոմունիզմի ժամանակներին»: Խասբուլատովը հանդես եկավ նաեւ այն մեղադրանքով, թե իր հեռախոսը եւ սահմանադրական դատարանի նախագահի հեռախոսները «գաղտնի ունկնդրության են ենթարկվում նախագահի պահակախմբի կողմից»:

Պատասխանելով Ռուսաստանի Գերագույն խորհրդում START-2 պայմանագրի վավերացման հեռանկարներին վերաբերող հարցին, Խասբուլատովը հայտարարեց, որ «Ռուսաստանի եւ ԱՄՆ-ի միջեւ այդ պայմանագրի վավերացման մասին խոսք անգամ լինել չի կարող, քանի դեռ երկրի արտգործնախարարը մնում է Ա. Կոզիրեւը»:

Փոխնախագահ Ռուցկոյը հողագործ պատգամավորների խորհրդակցությունում հայտարարեց. «Ես չեմ կարծում, թե դավաճանել եմ Ռուսաստանին, դեռ պետք է պարզել, թե ով է նրան դավաճանել: Իմ կողմից որեւէ դավաճանություն չի եղել: Ես կատարել եմ այն սկզբունքները եւ փորձել կատարել այն խոստումները, որոնք տվել էի նախընտրական արշավի ժամանակ: Ժողովրդավարները շատ են ուզում, որ ես հրաժարական տամ: Ես վաղուց եւ հաճույքով դա կանեի, բայց երբ մտածում եմ, որ փոխնախագահի տեղում կլինեն Բուրբուլիսը, Ստարովոյտովան, Վոլկոգոնովը կամ էլի ինչ-որ մեկը, չեմ կարողանում անել:

Ես գտնում եմ, որ համագումարը սխալ գործեց, համաձայնելով պատգամավորական կորպուսի վերընտրության մասին հանրաքվեի 4-րդ հարցի ձեւակերպմանը: Պարտավոր էր այդ խնդրին մոտենալ տարբերակված ձեւով եւ ընտրողներին իրավունք տալ հետ կանչելու միայն անհաջող պատգամավորներին»:

Ռուցկոյը ընդգծեց, որ ինքը դժգոհ է այն բանից, թե ինչպես է ընթանում այս տարվա գարնանացանը: «Ես պատասխանատվությամբ հայտարարում եմ, ասաց նա, որ դրա հետեւում թաքնված են միտումնավոր գործողություններ. Ռուսաստանը հասցնել այնպիսի վիճակի, որ մենք այս տարի եւս աշխարհին ձեռք մեկնենք»:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Չեխիա

Կապիտալիզմ չեխական ոճով

Ապրիլին սկսվելու է սեփականաշնորհման ամենախիզախ փորձը Արեւելյան Եվրոպայում: Նախկին Չեխոսլովակիայում 1500 պետական ընկերությունների բաժնետոմսեր վաճառվելու են ժողովրդին: Մի հարվածով ստեղծվելու է շուկայական հարաբերությունների մի ամբողջ համակարգ, առաջ է գալու կապիտալիստ-գործարարների մի նոր խավ եւ վերջապես կարգուկանոն է հաստատվելու հիմնարկներում:

Սակայն այս ամենն այնքան էլ հեշտ չի լինելու: Մտահոգիչ հարցերը չափազանց շատ են: Կկարողանա՞ն արդյոք այդ ընկերություններն արդարացնել իրենց վրա դրված հույսերը, ոտքի կանգնել արագ տեմպով եւ համապատասխան որակի արտադրանք տալ, ներդրումները ղեկավարող բանկերն ի վիճակի կլինե՞ն արդյոք ժամանակին համընթաց քայլել եւ չարաշահումների տեղիք չտալ:

Խոստանալով 10-50 անգամ ավելի գներով ետ գնել սեփականաշնորհման երաշխավորագրերը (վաուչերները), ներդրումներով զբաղվող 437 բորսային կազմակերպություններ կարողացան հավաքել պետական ընկերությունների գնման հատկացված քաղաքացիների կտրոնների երեք-չորրորդը: Նրանցից մոտ 12 գլխավորները փաստորեն իրենց ձեռքում կենտրոնացրին այդ երաշխավորագրերի ընդհանուր քանակի 40 տոկոսը: 29 տարեկան երիտասարդ գործարար Վիկտոր Կոժենու կողմից ղեկավարվող Հարվարդ կապիտալ կոչվող անկախ բորսային մի կազմակերպություն, օրինակ, իր ձեռքի տակ եղած երաշխավորագրերը կենտրոնացրեց նախկին Չեխոսլովակիայի 51 ամենանշանակալի ընկերությունների վրա եւ որոշ դեպքերում տիրանալով բաժնետոմսերի ամենամեծ հատվածին, դրանցից 30-ի ղեկավարությունը փաստորեն վերցրեց իր ձեռքը: Գործին մոտ կանգնած անձնավորությունները Կոժենուն նմանեցնում են ֆինանսիստ Պիերպոնտ Մորգանին, որը դարասկզբին ղեկավարում էր ԱՄՆ-ի ամենամեծ ընկերություններից շատերը:

Կոժենին մտադիր է հիմնովին վերակառուցել իր «իշխանության տակ» գտնվող ընկերությունները՝ կրճատել աշխատակիցների 25-30 տոկոսը, փոխել ղեկավարներին, նախկին ոչ շահութաբեր ընկերությունների հետ կնքել փոխշահավետ պայմանագրեր: Սակայն նախկին Չեխոսլովակիայում Կոժենին կամ նրա նմանները չունեն ոչ Մորգանի փորձառությունը, ոչ էլ նրա հարստությունը, որպեսզի կարողանան իրականացնել իրենց ծրագրերը, որքան էլ խիզախ կամ նորարարական լինեն դրանք: Կանխիկ դրամի խիստ պակաս է զգացվում ամենուրեք: Այդ իսկ պատճառով ենթադրվում է, որ բաժնետոմսերի մի մասն էժան գնով վաճառքի կհանվի:

Ենթադրվում է նաեւ, որ ի վերջո բանկերն իրենց ձեռքում կկենտրոնացնեն մեծ ընկերությունների ղեկավարման եւ ֆինանսավորման գործը: Սա էլ երեւի ամենահարմար ելքը կլինի այնպիսի մի երկրի համար, որտեղ եւ կապիտալի, եւ ղեկավար կադրերի պակաս կա: ■

digitised by A.R.A.@

Լուրերի հոսք

Քվինսլենդի վարչապետն առաջարկում է այրել բուրդը

Ավստրալիայի Քվինսլենդի նահանգի վարչապետ Ուեյն Գոսը առաջարկել է այրել երկրի պահեստներում կուտակված մոտ 4 միլիոն հակ բուրդը: Նա իր առաջարկությունը բացատրում է նրանով, որ բրդի այդ վիթխարի քանակությունը ներկայումս չի իրացվում համաշխարհային շուկայում եւ պահեստներում այն պահելը թանկ է նստում: Ավստրալիայի բրդի իրացման հանձնաժողովը դաշնակցային կառավարությանը 2,3 միլիարդ դոլլար պարտք է մնացել պետական այն վարկերի դիմաց, որոնցով ոչխարաբույծներից բուրդ է գնվում: Գոսի առաջարկությունը մերժել է գյուղատնտեսության եւ էներգետիկայի նախարար Սայմոն Քրինը, հայտարարելով, որ հարկավոր է առավել արդյունավետ դարձնել բրդի արդյունաբերությունը, որպեսզի կրճատվի այնտեղ զբաղված ֆերմերների թիվը: Միջազգային տնտեսության կենտրոնի տնօրեն էնդրյու Սթոկելը գտնում է, որ հարկավոր է պահեստներում գտնվող բուրդը վաճառել էժան գներով եւ ոչ թե ոչնչացնել այն համաշխարհային շուկայում բարձր գներ պահպանելու հույսով: Դեռ երբեք երկրները չեն հարստացել իրենց արտադրանքը վառելով, նշել է նա: Քվինսլենդի նահանգի քաղաքական ընդդիմությունը վարչապետի առաջարկությունը համարել է բարոյազուրկ եւ ոչ գործնական:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Պրիդնեստրովիեում աշխատում են կեղծանուններով

Ինչպես գրում է «Լիտերատուրնայա գազետա»-ն, Պրիդնեստրովիե Մոլդովական Հանրապետության ղեկավարությունում շատերն աշխատում են կեղծանուններով: Այսպես, անվտանգության նախարար, գնդապետ Վադիմ Գեորգիեւիչ Շեւցովի իսկական անունն է Վլադիմիր Յուրեւիչ Անտյուֆեեւ: Մինչեւ 1991 թ. օգոստոսը նա եղել է Ռիգայի քրեական հետախուզության պետի տեղակալը: 1991 թ. օգոստոսին գլխավորել է օմոնականների ստորաբաժանումներից մեկը [illegible] պարտությունից հետո փախել է Ռիգայից եւ նոր անունով հայտնվել Պրիդնեստրովիեում: Լատվիայի եւ Մոլդովայի [illegible] Անտյուֆեեւի [illegible] քրեական գործ են հարուցել [illegible]: Շեւցովի տեղակալ, մայոր Կուզրյակին նույնպես կեղծանունով է հանդես գալիս: Իրականում նա Միխայիլ Իվանովիչ Լիսենկոն է՝ Էստոնիայի այսպես կոչված բանվորական դրուժինաների նախկին հրամանատարը: Ռիգայի ներքին գործոց վարչության պետի նախկին տեղակալ Նիկոլայ Ստեպանովիչ Գոնչարենկոն այժմ Պրիդնեստրովիեի ներքին գործոց նախարարի առաջին տեղակալ Մատվեեւն է:

Սնարֆ

Կոտովսկու արձանը կհանեն Քիշնեւի կենտրոնից, բայց ձին կպահեն

Քիշնեւում գտնվող Գրիգորի Կոտովսկու արձանը տեղը կզիջի նոր արագընթաց մայրուղիների, որոնք կառուցվելու են Մոլդովայի մայրաքաղաքի կենտրոնում, ՌԻԱ-ի թղթակցին հայտնեցին քաղաքի գլխավոր ճարտարապետական վարչությունում: Իսկ առայժմ հուշարձանը մնում է Քիշնեւի հեղափոխական անցյալի հետ կապված սակավաթիվ հուշարձաններից մեկը: Ասում են, թե Կոտովսկու հուշարձանը պահպանվել է զգալի չափով հրաշալի ձիու շնորհիվ, որը նախկին ԽՍՀՄ տարածքում ձիու լավագույն քանդակներից մեկն է: Ամենայն հավանականությամբ, Կոտովսկու ձիուն երջանիկ ճակատագիր է սպասում, մինչդեռ հեծյալին շուտով կփոխեն: Առայժմ հայտնի չէ, թե անցյալի մեծ անձնավորություններից ով կգրավի նրա տեղը ձիու վրա: Համենայն դեպս, նա պետք է լինի Կոտովսկու նման թիկնեղ մարդ, որի հաշվարկով էլ պատրաստվել է հանրահայտ ձիու արձանը:

Սնարֆ

Մշակույթ

Հրաժեշտ տալով Հակոբ Ոսկանյանին

Տխուր ժամանակներում ենք ապրում: Անդառնալիորեն: Ու այժմ էլ ահա կորցրինք Հակոբ Ոսկանյանին: Բոլորիս համար անսպասելի, նա իր հետեւից փակեց կյանքի դռները՝ երկրի վրա թողնելով իր ստեղծագործական սխրանքներն ու նոր նախագծերը:

Ոսկանյանի արտասովոր տաղանդը ստեղծված էր թատրոնի համար: Թատրոնը նրա համար հարազատ տուն էր, հնարավոր է՝ նաեւ ավելին, քան տուն: Այն նրա հոգեւոր հանգրվանն էր, որտեղ կարող էր առավելագույնս դրսեւորել իրեն: Հիրավի, նոր ստեղծագործության վրա աշխատելիս, որտեղ տարբեր բնույթի փորձերը՝ նվագախմբային, բեմական, մենակատարների, երգչախմբի հետ առանձին, ոչ միայն հետեւում էին միմյանց, այլ նաեւ երբեմն զուգահեռ, դրանք Ոսկանյանի համար ամենաերջանիկ պահերն էին:

Նա չէր կարող դիրիժոր չլինել, քանի որ չէր կարող չղեկավարել: Ա. Սպենդիարյանի անվան օպերայի եւ բալետի թատրոնում երկար, 35-ամյա ծառայության (այո, հենց ծառայության) ընթացքում եղել է նաեւ նրա տնօրենը: Սակայն գլխավորը ադմինիստրատիվ ղեկավարությունը չէ: Հակոբ Ոսկանյանը (Յակով Միխայլովիչը, ինչպես բոլորս նրան անվանում էինք) իր շուրջը մարդկանց հավաքող անձնավորություն էր: Միայնությունը նրան հակացուցված էր: Եվ աշխատանքը Երեւանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայում, որտեղ նա ուներ իր դիրիժորական դասարանը, դարձավ մարդկային առնչության եւս մի առիթ, այս անգամ մանկավարժության բնագավառում:

Հավանաբար, շատ բան բխում էր նրա ներքին խառնվածքից՝ բարյացակամ, կարեկից եւ հազվադեպ լավատես: Նա վատ տրամադրության մեջ գրեթե չէր լինում: Իսկ երբ լինում էլ էր, ապա շրջապատողները դա չէին էլ նկատում: Դրանում նույնպես թաքնված էր նրա արտիստական տաղանդը, երբ ցանկալին պետք է լիներ իրականություն:

Հ. Ոսկանյանի դիրիժորական արվեստը հիմնականում կենտրոնացված էր բալետների վրա (ճիշտ է, նրա վերջական խաղացանկում եղել է «Անուշը», իսկ մինչ այդ «Տրավիատա» ու «Պայացներ»): Բալետային դիրիժորի մասնագիտությունը յուրահատուկ է: Չնայած թվացյալ հեշտությանը, բալետային դիրիժորը մի կողմից կապված է ռիթմի «ցանցի» հետ, որը նշանակություն ունի պարողի համար, իսկ մյուս կողմից՝ նա պետք է լուծի զուտ սիմֆոնիկ զարգացման խնդիրներ: «Կարապի լիճը», «Ժիզել», «Դոն Կիխոտ», «Լիզան ու Կոլենը», «Ռոմեո եւ Ջուլիետ», «Մոխրոտը» բալետային այս դասականությունը

մշտապես եղել է դիրիժորի հուսալի ձեռքերում:

Դիրիժորի ստեղծագործական պորտրետում յուրահատուկ տեղ էր գրավում հայկական երաժշտությունը եւ, իհարկե, Արամ Խաչատրյանը: «Գայանե» բալետը նրա ղեկավարությամբ բեմադրվել է աշխարհի շատ երկրներում: Արտասահմանում նրա դիրիժորությամբ կատարվել է «Սպարտակը»: Իսկ «Դիմակահանդեսը» (երաժշտական խմբագրումը Է. Հովհաննիսյանի) դիրիժորին հնարավորություն տվեց մեկնաբանել Խաչատրյանի երաժշտությունն առավել հոգեբանական տեսանկյունից: Այժմ, Արամ Խաչատրյանի ծննդյան 90-ամյակի տոնակատարության նախօրյակին, Հակոբ Ոսկանյանի մահը թվում է առավել ողբերգական: Մեր բալետը («Առագաստ» թերթում Վ. Գալստյանի հոդվածից հետո ոչ ոքի համար գաղտնիք չէ) գտնվում է ամենածանր վիճակում: Պարախմբի գրեթե կեսը չկա: Գնացել են: Եվ միայն դիրիժորի փորձված ձեռքը պետք է նվագախմբի հնչողությամբ խտացներ բեմի վրա պարողների խեղճությունը: Այսպիսով, այժմ սպառնալիքի տակ է նաեւ Խաչատրյանի բալետների փառատոնի ծրագիրը:

Շատ բան էր կապում նրան Էդգար Հովհաննիսյանի հետ: Շատ էությամբ լինելով արվեստագետի երկու միմյանցից տարբեր տեսակներ, բալետային ստեղծագործության մեջ նրանք միասնական էին: «Երկնագույն նոկտյուրն», «Անտունի» բալետները, «Սասունցի Դավիթ», «Ճանապարհորդություն դեպի Էրզրում» օպերա-բալետները դարձել են հայ թատրոնի կենսագրության գագաթնակետերը: Այս ստեղծագործություններից յուրաքանչյուրը նորարարական խոսք է՝ ինչպես երաժշտական, այնպես էլ բեմական առումով: Սակայն որպեսզի այդ նորարարությունը դառնար ակնհայտ, շատ բան արեց Ոսկանյանը: Հովհաննիսյանի ստեղծագործությունների դիրիժորական մեկնաբանության մեջ առանձնանում էին ոգեշնչման առանձնահատուկ թռիչքը, զգացմունքների ազատությունը, նվագախմբային վառ գույները, պղնձյա խմբի հզորությունը, իսկ ամբողջության մեջ՝ լայն, մասշտաբային շնչառությունը: Ոսկանյանն այս ստեղծագործություններում ուներ հրաշալի համախոհ-դաշնակիցներ. «Անտունի»-ում՝ բալետմեյստեր Մաքսիմ Մարտիրոսյանը, «Սասունցի Դավթում»՝ Վիլեն Գալստյանը, «Ճանապարհորդություն դեպի Էրզրում»-ում՝ Վահագն Բագրատունին:

Չի կարելի մոռանալ հայ կոմպոզիտորների մյուս բեմականացումները, որոնք կապված են Ոսկանյանի անվան հետ. Է. Արիստակեսյանի «Պրոմեթեւսը», Կ. Օրբելյանի «Անմահությունը», Տ. Մանսուրյանի «Ձյունե թագուհին», ինչպես նաեւ մեր կոմպոզիտորների գրչին պատկանող սիմֆոնիկ ստեղծագործությունների բալետային բազմաթիվ ընթերցումները:

... Դժվար է հրաժեշտի խոսքեր գրելը: Հեռացավ հայրենի հողը, հայրենի արվեստը ջերմորեն սիրող մեծ մարդը: Եվ Հայաստանի հողը թող թեթեւ լինի նրա վրա:

ՍՎԵՏԼԱՆԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Մեր Զրույց

Վետի ծիծաղ

❖ Ասում են, Գինեսի ռեկորդների միջազգային հանձնաժողովը ողջ հայ ժողովրդին մտցրել է ռեկորդների գրքի մեջ, որպես աշխարհի ամենացրտադիմացկուն ազգ: Ասում են նաեւ, որ Ադրբեջանը բողոքարկել է այդ որոշումը, հանդես գալով մի անհիմն հայտարարությամբ, իբր հայերը դոպինգ են ընդունել:

❖ - Ի՞նչ արեցիր, անխիղճ, ինչո՞ւ դու դա արեցիր:
- Ի՞նչ ես բղավում, ի՞նչ եմ արել, հացի փշրանք էր [illegible]:
- Դա հացի փշրանք չէր, դա կտրոնով ինձ հասնող ամբողջ օրվա հացաբաժինն էր:

❖ - Խնդրում եմ, ինձ մի խորհուրդ տուր, ինչպե՞ս անեմ, որ ինձ իմ միջավայրում հարգեն:
- Հայհոյիր, կամ դասի տուր հանրապետության նախագահին:

❖ - Ինչպե՞ս է կյանքը աղետի գոտում:
- Գոտիներս ձգած, մի կերպ ապրում ենք:

❖ - Մի քանի օր առաջ ազդեցիկ թերթերից մեկում մի ցախցախիկ հոդված էին տպագրել կառավարության դեմ, բայց ի՞նչ օգուտ, կառավարիչները նորից քալանում են ժողովրդին:
- Երեւի այդ օրվա թերթը չեն կարդացել:

ԱՐԱ ՎԱՀՈՒՆԻ

Եղանակների խմահաճույքով

❖ Պաշտոնյաները մոլորվում են, վերագրելով ձեռք բերած դիրքը իրենց արժանիքներին, ոչ թե արատներին:

❖ «Երբ...» -Ատելի օնանիզմ:

❖ Կինը մի արարած է, որ ողորկվում է, երբ մերկանում է:

❖ Ղեկի մոտ չի կարելի նստել ոչ միայն խմած, այլեւ խմիչքի մասին մտածելու դեպքում:

❖ Մարդ կա, որի անարգանքը քեզ պատիվ է բերում եւ ընդհակառակը:

❖ Գիտակցություն դաստիարակելը հեշտ է, ենթագիտակցություն դաստիարակելն է դժվար:

❖ Արտահարգանքի առիթով ինչո՞ւ չեն լուսանկարվում:

❖ Երբ այս աշխարհի անարդարությունը հարատեւ է, ուրեմն արդար է: Երբ անարդարությունն արդար է, ուրեմն արդարությունն անարդա՞ր:

Նվագակցությամբ
ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆԻ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

«Բանանցը» նոր է սկսում

Այսօր ՀԱՄ-ՖԻՄԱ-«Քասախ» հանդիպումով կսկսվի ֆուտբոլի ՀՀ բարձրագույն խմբի 2-րդ առաջնության 2-րդ տուրը: Խաղը տեղի կունենա Երեւանի «Նաիրի» մարզադաշտում եւ կսկսվի ժ. 16-ին:

Նախորդ առաջնության բրոնզե մրցանակակիր Կոտայքի շրջանի «Բանանց» թիմն առաջին տուրում խաղից ազատ էր եւ միայն այս տուրում խաղադաշտ կմտնի:

Վաղը կմրցեն.

Դիլիջանի քաղաքային մարզադաշտ
«Իմպուլս»-«Շիրակ»
Աբովյանի քաղաքային մարզադաշտ
«Բանանց»-«Մալաթիա-Կիլիկիա»
«Հրազդան» մարզադաշտ
«Արարատ»-«Կոտայք»
«Նաիրի» մարզադաշտ
«Կանազ»-«Վան»
Էջմիածնի քաղաքային մարզադաշտ
«Զվարթնոց»-«Երազանք»
Արարատի քաղաքային մարզադաշտ
«Ցեմենտ»-«Նաիրիտ»
Բոլոր խաղերը կսկսվեն ժ. 16-ին: ■

«Տարբ»-ն ու «Շալլ-Լեզո»-ն

Մեր թղթակից ԱՀԱՐՈՆ ԹՈՅԱՋՅԱՆԸ Փարիզից հաղորդում է.

Ավարտվում է բասկետբոլի կանանց Ֆրանսիայի բարձրագույն խմբի հերթական առաջնությունը:

Եզրափակիչ են դուրս եկել «Տարբ»-ն ու «Շալլ-Լեզո»-ն:

Կիսաեզրափակիչում «Շալլ»-ը առավելության հասավ «Սաղ Քլերմոնտ»-ի նկատմամբ, իսկ «Տարբ»-ը հաղթեց «Վալանսիեն-Orch»-ն, որն օրերս հյուրընկալելու է Հայաստանի հավաքականին: Եզրափակիչ առաջին հանդիպումը տեղի ունեցավ Տարբում եւ ավարտվեց խաղահրապարակի տերերի հաղթանակով՝ 66-58 (26-23) հաշվով:

Կրկին հանդիպման ամենաարդյունավետ խաղացողը ԽՍՀՄ նախկին չեմպիոն Ելենա Խուդաշովան էր («Շալլ-Լեզո»), որ վաստակեց 23 միավոր: Նրա թիմակից, մոսկվացի Սուխարնովան ձեռք բերեց 8 միավոր:

Պատասխան հանդիպումը տեղի է ունենալու Շալլում: Անհրաժեշտության դեպքում այդ քաղաքում թիմերը կմրցեն 3-րդ անգամ:

Եվրոպական մրցաշարերից մեկի Լիլիան Ռոնկեթիի գավաթի խաղարկության ուղեգրի որակավորման կիսաեզրափակիչում «Միրանդ»-ը մրցակցի հարկի տակ 79-75 հաշվով հաղթեց «Ռուան»-ին, իսկ «Էվր»-ը չնայած 1-ին խաղում 76-78 հաշվով զիջեց «Բուրժ»-ին, սակայն ընդհանուր հաղթանակ տարավ վերջինիս նկատմամբ եւ եզրափակիչի իրավունք ձեռք բերեց: Այստեղ առաջին խաղում «Միրանդ»-ը սեփական հարկի տակ 53-60 (28-29) հաշվով զիջեց «Էվր»-ին: ■

Ուիմբլդոնը կառուցվում է ապագայի համար

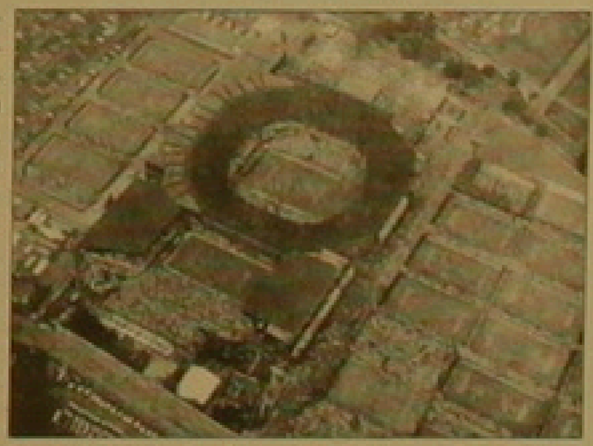

Մարտի 31-ին Համաանգլիական ակումբը հայտարարեց իր հովանավորած աշխարհահռչակ Ուիմբլդոնյան մարզահամալիրը նորացնելու նոր նախագծի մասին, որի նպատակը թենիսի առաջնությունները 21-րդ դարի մակարդակին հասցնելն է:

Նախագծով ենթադրվում է կառուցել եւս մեկ խաղահրապարակ, ընդլայնել կենտրոնական խաղահրապարակն ու ցուցադրական խաղահրապարակը, ինչպես նաեւ նոր հյուրանոցային համալիր կառուցել մարզիկների, օժանդակ կազմի եւ մամուլի ներկայացուցիչների համար: Նախագծի իրագործումը թույլ կտա գալիք ավելի քան 20 տարվա ընթացքում անարգել ընդլայնել անցկացվող մրցաշարի շրջանակը:

Չնայած ակումբի նախագահ Ջոն Քըրրին հրաժարվեց կանխագուշակել, թե որքան կարժենա աշխատանքը, նա այնուամենայնիվ հայտարարեց, որ նորացումն ավելի էժան կնստի, քան 55 միլիոն ֆունտ ստեռլինգը, որ ծախսվել էր Ուիմբլդոնի մարզահամալիրը վերակառուցելիս: Քըրրին նաեւ պնդել է, որ ձեռք չտրվի առաջնություններից գոյացող տարեկան եկամուտին, որը բրիտանական թենիսի զարգացմանն է տրամադրվում, ամեն տարի փոխանցելով Թենիսի ասոցիացիային: Նախագիծը կվարկավորվի պարտատոմսերի յուրաքանչյուր հինգ տարին մեկ կատարվող վաճառքից գոյացած գումարով:

Նորակառույց խաղահրապարակը 11,5 հազար նստատեղերից բացի, կունենա ռեստորան, առեւտրի կետեր: Լրացուցիչ հարմարություններ կստեղծվեն մարզիկների ու տեխնիկական անձնակազմի համար, կլինի մամուլի կենտրոն ու հեռուստատեսային ստուդիա:

Հանդիսատեսների համար գլխավոր բարեփոխումը կլինի համալիրի տարածքով հյուսիսից հարավ ձգվող անցուղին, որը կմիացնի 17 խաղահրապարակների երկայնքով 28 հազար հանդիսատեսների անցուղածից առաջացող հոծացը:

Այս բարեփոխումները թույլ կտան օրական լրացուցիչ 6 հազար հանդիսատես ընդունել մրցաշարի ժամանակ: Մեծապես կշահեն նաեւ Ուիմբլդոնի բնակիչները: ■

Բաժինը վարում է ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Մամուլ

ԳԿՉՊ. ԶԻՆԿՈԼԵԳԻԱՅԻ ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻՆ ԲԱՑԱՐԿ ՀԱՅՏԱՐԱՐՎԵՑ

Ռուսաստանի Գերագույն դատարանի զինվորական կոլեգիայում չորեքշաբթի օրն սկսվեց «Արտեկոմի գործի» ունկնդրումը: Դատավարությանը ներկա են բոլոր 12 մեղադրյալները: Նրանց մեղադրանք է ներկայացված ըստ ՌԽՖՍՀ քրեական օրենսգրքի 64-րդ հոդվածի՝ «Հայրենիքի դավաճանություն՝ իշխանության զավթման նպատակով դավադրության կազմակերպման ձեւով»: Բացի դրանից, Գ. Յանաեւը, Ա. Լուկյանովը, Վ. Կրյուչկովը, Դ. Յազովը, Յու. Պլեխանովը եւ Վ. Գեներալովը մեղադրվում են «իշխանության վերազանցման» համար:

Մեղադրյալներին պաշտպանում են 19 փաստաբաններ:

Մեղադրանքը պաշտպանում են 8 պետական մեղադրողներ Ռուսաստանի գլխավոր դատախազի տեղակալ Ե. Դենիսովի գլխավորությամբ: Դահլիճում ներկա են մեղադրյալների ազգականներ, լրագրողներ:

ԽՍՀՄ ԿԿ քաղբյուրոյի նախկին անդամ եւ ԿԿ քարտուղար Օլեգ Շենինը, որը 12 ամբաստանյալներից մեկն է, Ինտերֆաքսին հայտարարեց, թե իրեն «չի հետաքրքրում ինչով կավարտվի դատը»: Նրա կարծիքով, «գլխավորն այն է, որ մեղադրյալները վերջապես հնարավորություն են ստացել ճշմարտությունն ասելու այն մասին, թե իրականում ինչ է եղել 1991 թ. օգոստոսին»:

Նույն օրը մեղադրվող կողմը բացարկ հայտարարեց զինվորական կոլեգիայի դատավորներին: Մեղադրյալներից մեկի՝ ԽՍՀՄ նախկին փոխնախագահ Գենադի Յանաեւի փաստաբան Աբդուլլահ Խամզաեւը հայտարարեց, որ ինքը չի կասկածում դատավորների բարոյական հատկանիշներին եւ օրինավորությանը: Դրա հետ մեկտեղ նա կասկածի տակ առավ Ռուսաստանի Գերագույն դատարանում տվյալ գործի քննության հնարավորությունը: Իր միջնորդությունը նա պատճառաբանեց նրանով, որ զինվորական կոլեգիայի դատավորները բոլորն էլ կադրային զինվորականներ են եւ անմիջականորեն ենթարկվում են Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարությանը: Բացի դրանից, Ա. Խամզաեւը նշեց, որ 1991 թ. օգոստոսյան իրադարձությունները դուրս են գալիս միայն Ռուսաստանի շահերի շրջանակներից եւ քաղաքական հետաքրքրություն ներկայացնում ԱՊՀ բոլոր երկրների համար: Նա ընդգծեց, որ Ռուսաստանը լուծարված ԽՍՀՄ-ի, իսկ Ռուսաստանի Գերագույն դատարանը՝ ԽՍՀՄ Գերագույն դատարանի իրավաժառանգորդները չեն: Ուստի գործը պետք է քննի հատուկ միջպետական դատարանը կամ էլ Ռուսաստանի Գերագույն դատարանին պետք է համապատասխան իրավունքներ տրվեն նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններից:

Զինվորական կոլեգիայի դատավորների եւ ամբողջ Գերագույն դատարանի բացարկի մասին միջնորդությունը պաշտպանեցին բոլոր ամբաստանյալները եւ նրանց փաստաբանները:

ԻՖ

Ապրիլի 13-ին Ճավճավաձեի պողոտայում Վրաստանի Բնության պաշտպանության միության աշխատակիցները գործադուլ են սկսել: Նրանք դեմ են, որպեսզի միության շենքը հատկացվի Թուրքիայի դեսպանությանը: Թբիլիսիի քաղաքագլուխ Կոտե Գաբաշվիլիի կարծիքով, Թուրքիայի դիվանագետներին ոչ մի կերպ հնարավոր չի մերժել, քանի որ թուրքական կողմը վճարել է շենքի փորձաքննության անցկացման համար: Դա արդեն չորրորդ ծառայողական շենքն է, որը հատկացվել է դեսպանության համար, սակայն դիվանագետներին այդպես էլ չի հաջողվել մուտք գործել այդ շենքերից ոչ մեկը:

Սնարք

Մտահոգություն

Մանրէաբանական զենքի վրա գործը շարունակվու՞մ է

Այս հարցն է տալիս «Լիտերատուրնայա գազետա»-ն: Անցյալ տարվա ապրիլին հրապարակվեց Բ. Ելցինի հրամանագիրը, որով արգելվում էին աշխատանքները կենսաբանական զենքի բնագավառներում: Սակայն, ինչպես հայտնի է, հրամանագրերը միշտ չէ, որ կատարվում են: Դրա ապացույցները կան թե արտասահմանյան, թե ռուսական մամուլում: Եկատերինբուրգի 19-րդ ռազմավանի գեներալ-մայոր Ա. Խարչենկոն, որը մինչեւ օրս ժխտում է իր «ֆիրմայի» մեղսակցությունը 1979 թ. ողբերգությանը (երբ արտանետման հետեւանքով զոհվեցին բազմաթիվ մարդիկ), արդեն հիշյալ հրամանագրի հրապարակումից հետո տեղական թերթին խոստովանել էր. «Կենտրոնի անձնակազմը ներկայումս շարունակում է աշխատել պաշտպանության նախարարության վերադաս ատյաններում հաստատված գիտահետազոտական ծրագրերի կատարման ուղղությամբ, ուստի եւ՝ կարելի է խոսել կոլեկտիվի ջանքերի միայն մասնակի վերակողմնորոշման մասին»:

Սնարք

Լուրերի համառոտ

Տրանսաերոյի առաջին Բոինգ-737-ը

Ինչպես հաղորդում է Տրանսաերո անկախ ավիաընկերությունը, ԱՊՀ երկրների ներքին գծերում ամերիկյան առաջին Բոինգ-737 օդանավն սկսել է կանոնավոր թռիչքներ կատարել դեպի Կիեւ, Մինսկ եւ Սոչի: Տրանսաերոն անկախ ավիաընկերությունների մեջ առաջինն է, որ կանոնավոր երթուղիներ է բացել Համագործակցության ներսում եւ Ռուսաստանում դարձել է Աերոֆլոտից հետո երկրորդ պաշտոնական միջազգային ավիաընկերությունը:

Սնարք

Առողջարանների ուղեգրերը կտրուկ թանկացել են

Աննախադեպ թանկացել են Հյուսիսային Կովկասում գտնվող Մինվոդիի հանգստյան տների եւ առողջարանների ուղեգրերը: Այժմ պանսիոնատի երկտեղանոց սենյակում երկու-երեք շաբաթ մնալը կարժենա մինչեւ 115 հազար ռուբլի, մեկ տեղանոց սենյակում՝ մինչեւ 170 հազար:

Սնարք

Միջադեպ Շերեմետեւո-2 օդանավակայանում

Անցած կիրակի Շերեմետեւո-2 օդանավակայանի մաքսավորները ռուսաստանցի 25 «չարչիների» թույլ չտվեցին բարձրանալ Չինաստան թռչող ինքնաթիռ, հայտարարելով, որ նրանց այցագրերը կեղծ են: Չախորդ վաճառականները պատրաստ էին թռչելու համար քսակները բացել եւ տալ մինչեւ 7000 դոլլար, սակայն սահմանների պահապանները մնացին անդրդվելի:

Սնարք

Էստոնացիները անձնագրեր են ստանում

Ապրիլի 1-ի դրությամբ, Էստոնիայի հանրապետության քաղաքացու անձնագիր է ստացել 212895 մարդ: Ամբողջ 1992 թվականին ձեւակերպվել է 102 հազար փաստաթուղթ: Քաղաքացիություն է տրվել 5948 էստոնացիների եւ այլ ազգությունների 475 ներկայացուցիչների՝ էստոնիային մատուցած հատուկ ծառայությունների համար:

Սնարք

Կալինինգրադում փնտրում են արու առյուծ

Կալինինգրադի կենդանաբանական այգու էգ առյուծ Լիվան փնտրում է կյանքի ընկեր: Նա այրի է արդեն երկու տարի. սկզբում նրա համար նոր ամուսին գնելու դրամ չկար, իսկ ավելի ուշ, երբ միջոցներ հայթայթվեցին (օգնեցին հովանավորները), պարզվեց, որ ամուրի առյուծ գտնելը շատ դժվար է: Բանն այն է, որ Բալթյան հանրապետությունների կենդանաբանական այգիներում մսի պակասի պատճառով առհասարակ առյուծ չկա:

Սնարք

Պետերբուրգի ժողպատգամավորների աշխատավարձը

Տարբեր մակարդակի խորհուրդներում աշխատող Սանկտ Պետերբուրգի ժողպատգամավորները ստանում են ամսական 25-32 հազար ռուբլի աշխատավարձ:

Սնարք

Վաշինգտոն

ԱՄՆ 1994 թ. բյուջեն. 704 մլն դոլլար նախկին ԽՍՀՄ երկրներին

Քլինթոնի վարչակազմը ներկայացրել է հոկտեմբերի 1-ին սկսվող 1994 ֆինանսական տարվա դաշնակցային բյուջեի իր առաջին նախագիծը: Դաշնակցային ծախսերը դրանում սահմանված են 1.51 տրիլիոն դոլլար, պետական գանձարանի մուտքերը՝ 1.25 տրիլիոն դոլլար: Նախատեսվում է բյուջեի 264 միլիարդ դոլլար պակասորդ, այս տարվա 322 միլիարդի դիմաց:

Բյուջեի նախագիծն օտարերկրյա ծրագրերի բնագավառում նախատեսում է 704 միլիոն դոլլարի հատկացում Ռուսաստանի եւ մյուս նախկին խորհրդային հանրապետությունների բարեփոխումներին աջակցելու համար՝ այս տարվա 417 միլիոն դոլլարի դիմաց: Պետդեպարտամենտի փաստաթղթում, որտեղ պարզաբանվում է բյուջեի արտաքին քաղաքական մասը, ասվում է, որ «նորանկախ պետությունների բարեփոխումներին աջակցելը կենսականորեն կարեւոր նշանակություն ունի ԱՄՆ-ի շահերի համար, քանի որ այդ բարեփոխումները եզակի եւ պատմական հնարավորություն են ստեղծում ամրապնդելու ԱՄՆ-ի անվտանգությունը սպառազինությունների սահմանափակման համաձայնագրերի եւ նոր ժողովրդավարական պետությունների հետ խաղաղ հարաբերությունների հաստատման միջոցով, նոր պետությունների հետ գործակցելով լուծելու համաշխարհային խնդիրներ, ԱՄՆ-ի տնտեսական աճին օժանդակելու, երկրում երկարատեւ ներդրումների ավելացման եւ ռազմական ծախսերի կրճատման միջոցով, շարունակելու ԱՄՆ-ի բարգավաճումը այն բանին զուգընթաց, որ նոր պետությունները կդառնան գրավիչ շուկաներ եւ բարգավաճ առեւտրական գործընկերներ»:

Վարչակազմն արտաքին քաղաքական ծրագրերի համար ընդհանուր առմամբ խնդրում է 26,6 միլիարդ դոլլար: Այդ թվում տնտեսական զարգացմանն աջակցելու համար՝ 5,2, համաշխարհային խնդիրների լուծման համար՝ 1,4, մարդասիրական օգնության համար՝ 2, խաղաղության պահպանման համար՝ 6,2, աշխարհում ժողովրդավարության զարգացմանն օժանդակելու համար՝ 2,7, դիվանագիտական գործունեության համար՝ 3,7 միլիարդ, այլ ծրագրերի համար՝ 100 միլիոն դոլլար:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

ՆՈՍՏԱԼԳԻԱ

ԱՄՆ

Հարցեր եւ պատասխաններ արդեն առանց Գորբաչովի

Սպիտակ տանը կայացած բրիֆինգի ժամանակ հանրության եւ մամուլի հետ կապերի գծով բաժնի տնօրեն Ջ. Ստեֆանոպուլոսին հարցրին. Վանկուվերում անցկացված դռնփակ բրիֆինգներից մեկի ընթացքում վարչակազմի ներկայացուցիչը հայտնեց, որ Ռուսաստանին աջակցելու առաջին փուլը կարող է սկսվել արդեն վաղը: Օգնության ո՞ր կոնկրետ ձեւերի մասին էր խոսքը:

– Իրոք, մենք օգնության հատկացման ձեռնամուխ կլինենք այդ մասին հայտարարելուց անմիջապես հետո: Ինձ հայտնի չէ ճշգրիտ գումարը, սակայն ուզում եմ ընդգծել, որ մենք իրոք պատրաստ ենք սկսելու օգնությունը: Մեր կարծիքով, չափազանց կարեւոր է ռուսներին արագորեն ցուցադրել նոր օգնության իրական բարիքները: Ներկայումս պետքարտուղարը եւ ֆինանսների նախարարը գտնվում են Տոկիոյում եւ քննարկում են մանրամասնությունները:

– Նախագահը Վանկուվերի հանդիպումից հետո խոսե՞լ է արդյոք Ելցինի հետ: Նախատեսո՞ւմ է նա արդյոք նրա հետ խոսել մոտ օրերս:

– Ոչ, չի խոսել: Կարծում եմ, որ մոտ ժամանակներս նման զրույց տեղի կունենա, բայց չեմ կարող հիմա նշել կոնկրետ օրը:

– Նախագահը մտադի՞ր է արդյոք հանդիպում ունենալ Գորբաչովի հետ, որը ներկայումս գտնվում է ԱՄՆ-ում:

– Որքան ինձ հայտնի է, մտադիր չէ: Նման հանդիպում չի նախատեսված: Անցյալ շաբաթ նախագահը հանդիպում ունեցավ Ելցինի հետ, իսկ այժմ նա շատ զբաղված է:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

PUBLISET

ԱՐԱԳԱ

АССОЦИАЦИЯ ДЕЛОВОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Ապրիլի 16-ին, 20-ին կազմակերպվում են չվերթներ Երեւան-Սամարղանդ երթուղիով, իսկ ապրիլի 17-ին, 2?-ին Երեւան-Չերկասի: Մինչեւ 5 տարեկան երեխաների համար տոմսն անվճար է: Տոմսերը վաճառվում են Երեւանի կենտրոնական ավիատոմսարկղերում, իսկ թռիչքի օրը՝ օդանավակայանի տոմսարկղերում: Հնարավոր են նաեւ բեռների փոխադրում:

Տեղեկությունների համար զանգահարել 53.72.03 հեռախոսահամարով:

ԻՆԿՈ

«Ինկո» բաժնետիրական բանկի Հայաստանի մասնաճյուղը կատարում է արագ դրամական փոխանցումներ Դաշնակցային Ռուսաստանից Ուկրաինա, Հայաստանից Ուկրաինա, Ռուսաստանից Հայաստան եւ Հայաստանից Ռուսաստան:

«Ինկո» բաժնետիրական բանկի Հայաստանի մասնաճյուղի հասցեն է՝

Երեւան-10, Վազգեն Սարգսյանի? Վաճառականի? — Վասմճաղրուի ? (Նախկին Անիդան փողոց) 2/8 (1-ին հարկ), հեռախոս 56-59-74, 56-07-51, 56-37-25:

PUBLISET

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐ» ՍՊԸ

42-Սերվիս

25.47.58
25.24.63
63.64.06

Գլխավոր գիրք. Բալանս
Դեբիտորների-կրեդիտորների հաշվառում
Աշխատավարձ
Հիմնական միջոցների հաշվառում
Բանկ-դրամարկղ
Պահեստ
Արտադրանքի իրացման հաշվառում
Մասնակարարում
Ղեկավարի աշխատատեղ

Լավագույն հաշվապահական ծրագրերը ԱՊՀ երկրներում:

PUBLISET

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh®
համակարգչային շարվածք
«Ազգ» թերթի

Azg
armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635

47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Թերթի ձեւավորման եւ տառատեսակների հեղինակ՝ ՊԱՒԷԼ ՊԱԼԼԱՔԵԱՆ *

ՀՀ Նախարարների խորհրդին առընթեր «Պարբերական» հրատ. տպարան, Երեւան 23 Արցախյան? փող. 2 Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. Տպաքանակ 36 000. Պատվեր 1490 Ստորագրված է տպագրության 14.4.1993

digitised by A.R.A.R.@